

HUQUQ

38

(301)

YURIDIK GAZETA

Gazeta 1997-yil 27-avgustdan chiqq boshlagan.

WWW.HUQUQ.UZ. E-mail: Info@huquq.uz

Sentabr

D.	1	8	15	22	29
S.	2	9	16	23	30
Ch.	3	10	17	24	
P.	4	11	18	25	
J.	5	12	19	26	
Sh.	6	13	20	27	
Y.	7	14	21	28	

2003

✓ RESPUBLIKA BOSH PROKURATURASIDA

2003 йил 17 сентябрь кuni Республика Бош прокуратурасида Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссиянинг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Йиғилишда мазкур комиссия аъзолари, шунингдек, Жиззах, Сурхондарё ва Қашқадарё вилоят ҳокимлари ўринбосарлари ҳамда вилоят прокурорлари иштирок этдилар. Мажлисида Жиззах, Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятларида ижтимоий ҳимояга муҳтож вояга етмаганларни қўллаб-қувватлаш, болаларни боғчага ва мактабдан ташқари муассасаларга жалб этиш аҳволи муҳокама қилинди.

КОМИССИЯ МАЖЛИСИ

Ота-онаси қарамоғидан маҳрум бўлган ва ижтимоий ёрдамга муҳтож болалар ҳуқуқларини рўйбга чиқариш борасидаги саяё-ҳаракатлар натижасида ногирон болаларни таълимга жалб қилиш даражаси деярли 9 фоизга кўпайишига ва уларнинг 10 минг нафаридан зиёдини соғломлаштиришга эришилди.

Уйда таълим олаётган ногирон болаларнинг матбуот нашрларига бўлган эҳтиёжини тўлароқ қондириш мақсадида Сурхондарё вилоти Термиз шаҳар прокуратураси ташаббуси билан вилоят кутубхонаси ҳузурида ногиронлар учун кўма кутубхоналар ташкил этилган. Узун туманида кам таъминланган оилаларнинг 200 нафар фарзанди бепул дам олиш оромгоҳларига юборилган. Сарийосё туманида 30 нафар иқтидорли болага ҳар ойда 20 минг сўм миқдорида стипендиялар тайинланган.

Денов туманида ногиронларни ижтимоий муҳофаза қилишга қаратилган оммавий тадбирларда 100 нафар ногирон болаларга жамоатчилик томонидан ногиронлик аравачалари, дам олиш оромгоҳига бепул йўлланма ва турли совғалар топширилди. Сурхондарё вилоят таълим муассасалари халқаро ҳамкорликни ривожлантириш орқали салмоқли натижаларга эришган. Ҳомийлар ёрдамида Қизилқум туманида 264 ўринли, Бойсун туманида 292, Сарийосё тумани Сангардак қишлоғида 160, Тиргарон қишлоғида 250 ва Жаробод қишлоғида 125 ўринли мактаб бинолари қуриб берилиб, уларга ҳомийлар ҳисобидан дарсликлар тарқатилган.

Денов туманидаги «Лочин» фермер хўжалиги томонидан 200 млн. сўмдан зиёд маблағ эвазига қишлоқ врачлик пункти ва умумий ўрта мактаб қуриб берилиб, ҳозирда мактабдан ташқари спорт тўғрақлари учун замонавий спорт мажмуаси қурилиши бошланган.

Вилоятда Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти билан ҳамкорликда замонавий анжомлар билан жиҳозланган Тиббий Марказ ташкил қилиниб, унда 180 нафардан зиёд шифокорларнинг малакаси оширилган.

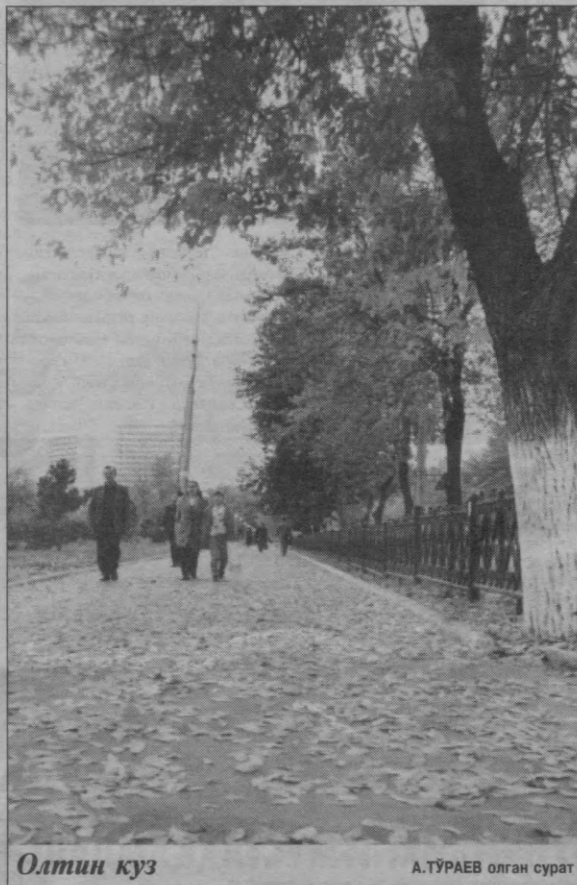
Қашқадарё вилотида ногиронлик ва туғма нуқсонлар билан бола туғилишининг олдини олиш мақсадида вилоят «Она ва бола Скрининг маркази»га 90 минг АҚШ доллари қийматидаги замонавий ускуналар ўрнатилган.

«Меҳрибонлик уйи» битирувчилари учун 40 млн. сўм ҳомийлик маблағи эвазига 20 та хонадон берилган. Қарши шаҳрида «Меҳрибонлик уйи» учун 23 млн. сўмлик янги замонавий спорт иншооти қуриб берилган. Вилоятдаги 5 та мактаб ва болалар шифохонасини замонавий ускуналар билан жиҳозлаш учун Япониянинг 918 минг АҚШ доллари миқдоридаги гранти кўлга киритилган.

Вилоятда мактабларни таъмирлаш учун алоҳида дастур ишлаб чиқилган ва 7 млрд. сўм маблағ ажратилиб, бир йўла 50 та мактабда капитал таъмирлаш ишлари жадал олиб борилямоқда.

Йиғилишда фойдаланилмаётган имкониятларни ишга солиш ва иш фаолиятини янада такомиллаштириш бўйича зарур тадбирлар белгиланди.

Ўзбекистон Республикаси
Бош прокуратураси матбуот хизмати

Олтин куз

А.ТўРАЕВ олган сурат

✓ SHU SONGA XABAR

ИСТИҚЛОЛ КУЛДИРГАН КЎЗЛАР

САМАРҚАНД вилоят ҳокимлиги ҳузуридаги вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия вилоят прокуратураси ташаббускорлигида яна бир хайрли ишни амалга оширди.

Вилоятда рўйхатга олинган 1451 нафар ногирон болакайларнинг 41 нафари ханузгача махсус аравачалар билан таъминланмаганлиги аниқланиб, Фарғона шаҳар «Сайқал» ишлаб чиқариш корхонасига шундай аравачалар учун буюртма берилди. Самарқанд шаҳар ҳокимлиги, Иштихон қўшма механизацияланган колоннаси, «Самвилотгаз», шунингдек, «Бинокор» ва «Бунёдкор» қурилиш фирмалари ҳомийликни ўз зиммаларига олдилар.

Яқинда Фарғонадан махсус аравачалар вилоят прокуратурасига етиб келди. Шу кунгича тегишли туман прокурорлари ташкилотчилигида барча ҳудудлардан ногирон болалар ота-оналари иштирокида бино ҳовлисида жам бўлишди.

Вилоят ҳокими ўринбосари Лев Фарадьян ва вилоят прокурори Акбар Азизовлар тантанавда сўзга чиқиб, ногирон туғилган болакайларнинг бахтиёр, бекаму кўст яшашга ҳақли эканлигини алоҳида эътироф этдилар. Шундан кейин қувноқ кўзи болажонларга махсус аравачалар тўхфа этилди.

Талъат АБДУХОЛИҚЗОДА,
Самарқанд вилоят прокурорининг
катта ёрдамчиси

✓ QUTLOV

75 ЁШИНГИЗ МУБОРАК!

Хурматли Толеген Сарсенов!

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси жамоаси ва фахрийлари қўллаб-қувватлаш жамоатчилиги Маркази номидан Сизни табарруқ 75 ёшингиз билан самимий қутлаймиз.

Сизни 40 йилга яқин турли ҳуқуқчи муҳофаза қилиш идораларида, жумладан, прокуратура органларидаги 16 йилдан ортиқ иш фаолиятингиз давомида Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси Қўнғирот туман транспорт прокурори, прокурор ёрдамчиси, Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси тергов бўлими прокурори лавозимларида самарали меҳнат қилиб, шарафли меҳнат йўлини босиб ўтган ҳуқуқшунос сифатида яхши биламиз.

Қорақалпоғистон Республикасида қонунийликни мустаҳкамлаш, жиноatchиликка қарши курашиш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш ва ёшларни тарбиялашга ўзингиз-

нинг салмоқли ҳиссангизни қўшгансиз.

Прокуратура ходимлари Сизнинг фидокорона меҳнатингизни, касбга садоқатингизни, инсоний фазилатларингизни яхши биладилар ва қадрлайдилар.

Сиз бундан буён ҳам Қорақалпоғистон Республикасида ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, бой иш тажрибаларингизни ёш ходимларга ўргатиш ва уларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ишларида фаол иштирок этаверасиз деган умиддамиз.

Бугунги шодиёна кунда Сизга мустаҳкам соғлиқ, бахт-саодат, оилавий тотувлик, эзгу-ниятларингизга эришишда улкан муваффақиятлар тилаймиз.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси раҳбарияти ва фахрийлари қўллаб-қувватлаш жамоатчилиги Маркази

✓ TADBIR

ПРОКУРАТУРА ТАШАББУСИ БИЛАН

ОҚОЛТИН туманида 19-20 сентябр кунлари туман прокурори кубоги учун мактаб ўқувчилари ўртасида волейбол бўйича мусобақа ўтказилди. Унда ўғил ва қиз болалардан иборат 26 жамоа голиблик учун куч синишди. Мусобақа якунига кўра голиб жамоаларга вилоят Болалар спортини ривожлантириш жамғармасининг эсдалик совғалари ва туман прокурори кубоги топширилди.

Шунингдек, туманда меҳнат ва аҳолини иш билан таъминлаш ҳамда ижтимоий ҳимоя қилиш бўлими ва туман прокуратураси ҳамкорлигида меҳнат ярмаркаси ўтказилди.

Ярмаркада 23 та корхона ва муассаса бўш иш ўринлари билан иштирок этди. Унда 22 нафар фуқаро касбга тайёрлаш бўйича ўқишга юборилди, 45 фуқаро эса вақтинчалик ишларга жалб қилинди.

Баҳодир КАРИМОВ,
Оқолтин тумани прокурори

INSONPARVARLIK

ЖАЗОЛАРНИ ЛИБЕРАЛЛАШТИРИШ - ДАВР ТАЛАБИ

2000 йил июнь ойида жамиятимизнинг сиёсий, иқтисодий ва маънавий соҳаларидаги ислохотлар жараёнини эркинлаштириш ва чуқурлаштириш давлат дастурига асосан суд-ҳуқуқ тизимини эркинлаштириш ва демократлаштириш юзасидан жуда катта ишлар қилинди. Бунинг замирида жиноий жазоларни либераллаштириш тўғрисидаги Қонун муҳассас.

Муассасамизда қонун талабларидан келиб чиқиб, ўтган мuddат давомида жиноий жазоларнинг либераллаштирилиши муносабати билан жами 105 нафар маҳкум жазо ўташдан озод этилган бўлиб, 395 нафар маҳкуمنى жазо мuddатлари янги қонун доирасига келтирилди. Президентимизнинг 2002 йил 3 декабрь кундаги Амнистия тўғрисидаги фармони 1875 нафар маҳкумга нисбатан қўлланилиб, улардан 224 нафари жазо ўташдан озод этилди. Амнистия фармони қўлланилгандан сўн 615 нафар маҳкумга нисбатан инсонпарварлик далолатномалари қўлланилиб, улардан 192 нафари жазо ўташдан озод этилди, 412 нафар маҳкум жазо ўташ тартиби ўзгартирилиб манзил колонияларига юборилган.

Аввало, шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, биз маҳкумлар билан ишлашда «мақсад жазоланг эмас — тарбияланг» деган шioriни ўзимизга дастур қилиб олганмиз.

Жиноий жазоларнинг либераллаштирилиши юзасидан маҳкумлар орасида кенг тушунарли ишлари олиб борилади, ҳодимларимиз томонидан унинг аҳамияти ва маҳкумлар ҳаётидаги ўрни тўғрисида суҳбатлар ўтказилди. Ўз наъбатиде маҳкумлар ҳам давлатимизнинг инсонпарварлик сиёсати тўғрисида фаолроқ қўлланаётганлигини, тўғрилик йўлидаги интилишлари билан жавоб бермоқда.

Муассаса яшаш шартларида барча ётоқхоналар маҳкумларнинг ўз қўли ва муассаса раҳбариятининг кўмагида қайта таъмирдан чиқарилди, мўйжаз ер майдончалари гулзорларга айлантирилди. Шунингдек, қайта таъмирдан чиққан ва етарли зарур асбоб-ускуналар билан жиҳозланган ишлаб чиқариш корхонамизда маҳкумларни касби, малакаси, ёши ва лаёқатига қараб ҳамда келгусидаги ҳаётида зарур бўладиган касбини эгаллаш нуктаи назаридан келиб чиқиб иш билан таъминланганмиз.

Маҳкумларнинг озолиққа, тинч турмушга бўлган интилишларини янада кучайтириш мақсадида қўрилиш ва ободонлаштириш ишлари олиб борилади. Маҳкумлар ётоқхоналари замонавий телевизор, радио қўрилмалари билан таъминланди, улар ўртасида ҳар ақшанба кунлари турли спорт мусобақалари, концерт томошаларини уюштириш урфи қолди. Ҳар бир маҳкумнинг муаммоси юзасидан туркум бошлиқларидан тортиб муассаса раҳбариятигача масъулият билан ёндошиш лозимлиги белгиланди.

Маҳкумлар учун зарур ускуна ва дори-дармонлар билан таъминланган тиббий бўлим, барча қўлайлик ва махсусотларга эга бўлган савдо дўкони, саратрошхоналар, ҳаммом, тикувчилик ва этикдўзлик устаноналари бир маромда ишлаб турибди. Маҳкумларнинг қариндош-уруғлари, яқинлари билан учрашишлари учун барча шароитлар яратилган. Учрашув хонасида улар ўзларини оғина мuddатга бўлса ҳам озолиқда юргандек ҳис қилишадиларки, буларнинг ҳаммасида қўланган мақсад — маҳкумларни қайта тарбиялаш, ҳаётга яхши инсон сифатида қайтаришга қаратилгандир.

Шу билан бирга муассасамиз ҳодимлари белгиланган қатъий жадвал асосида маҳкумлар билан тез-тез мулоқотга киришиб, уларни қизиқтирган долзарб масалалар юзасидан ҳам суҳбатлар ўтказишади. Айниқса, тақлиф этилган диний уламолар, меҳнат ва ишлаб чиқариш илгори, таниқли фан ва санъат намойендалари билан учрашувлар маҳкумлар учун жуда фойдали бўлаётганлигини алоҳида таъкидламоқчиман.

Н. БАРАТОВ,
ЖИЭМ бошлиғи,
ички ишлар хизмат полковниги

FARMON VA IJRO

Тўлов интизомига риоя қилиш, ўзаро ҳисоб-китобларда узилишларга йўл қўймаслик мулкчилик шаклидан қатъий назар, ҳар бир корхона ва ташкилотнинг барқарор молиявий аҳволи кафолатидир. Яқинда Республика Президентининг 1995 йил 12 майдаги «Халқ ҳўжалигида ҳисоб-китоблар ўз вақтида ўтказилиши учун корхона ва ташкилот раҳбарларининг масъулиятини ошириш борасидаги чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармони ижроси юзасидан текширишлар ўтказилди.

Туман статистика ва ҳисоблаш маркази маълумотларига қараганда ҳамма ишлар бинойидек бораётганга ўхшарди. Марказ томонидан тақдим этилган маълумотларга кўра, туман ҳудудидаги корхоналарнинг мuddати ўтган дебитор қарзлари йўқ эди. Аслида ҳам шундайми?

Янгийўла шаҳар прокуратураси ҳодимлари Янгийўла шаҳрида жойлашган меҳрибонлик уйида.

КЎЗБЎЯМАЧИЛИК

Текширишларда аниқланишича, бир қатор корхона ва ташкилот раҳбарлари мuddати ўтиб қолган қарздорликни статистика идораларига тақдим этишмаган.

«Халқобод-МТП» корхонасини олиб кўрайлик. Транспорт хизмати кўрсатишга ихтисослашган мазкур корхона раҳбарлари қўлларидан ташкилотчилик келмагач, алдов йўлига ўтиб олишган. Туман статистика ва ҳисоблаш марказига топширилган ҳисобот «Халқобод-МТП»да жорий йил 1 январь ҳолатида мuddати ўтган дебитор қарз йўқлиги ёзилади. Ҳисоботдаги рақамлар остига корхона бошлиғи Ж.Қаҳҳоров ва бош ҳисобчи А.Ҳасанов жимжимдор қилиб имзо чекишган. Кўрсатилган транспорт хизмати пулини ундириб олмаган мансабдор шахслар ана шу йўл билан 1,780 минг сўмлик мuddати ўтган дебитор қарзини яширмоқчи бўладилар. Раҳбарларнинг бу «хотиржамлик»лари уларнинг маъмурий жавобгарликка тортилишига олиб келди.

Тумандаги 191-қўчма механизациялашган жамланмада ҳам тўлов интизоми бузилиб, дебитор қарзларнинг мuddати ўтиб кетишига йўл қўйилган. Текширишда ушбу жамланманинг 33 миллион сўмлик мuddати ўтган дебитор қарзи борлиги аниқланди. Дебитор қарзларни қонунда белгиланганидек, 90 кун мuddат ичида ундириш чорасини кўриш ўрнига корхона бошлиғи Н.Наврўзов ва бош ҳисобчи Ш.Ҳамроев ҳисоботлардаги рақамларни ўзгартиришган.

Худди шунингдек, МТП давлат акциядорлик жамияти, Ромитан «Дехқон бозори», «Бухорасувқури» бошқармасига қарашли КМЖ, Ромитан ва Газли автомобиль йўллар бошқармаларида ҳам юқоридеги каби қонунбузилиш ҳолатлари аниқланиб, мансабдор шахсларга нисбатан маъмурий чоралар кўрилди.

Олимжон ЮЛЛИЕВ,
Ромитан туман прокурори,
адлия маслаҳатчиси

PROKURATURA YORDAM BERDI

Сиёб туман прокуратураси томонидан Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 19-мартдаги «Иш ҳақи ўз вақтида тўланишига доир чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори ижроси ва биринчи даражали тўловларнинг тўланиши доимий назоратга олинган. Бу борадаги муаммолар имкон қадар ҳал этиляпти.

Тумандаги 14-автобус саройида ишловчи Хуршид Тоҳиев туман прокуратурасига ариза билан мурожаат қилиб, иш жойидан ойлик маошларини вақтида ололмай келаётганини маълум қилган эди. Аризада кўрсатилган вақтлар ўрнатишда Х.Тоҳиев ҳақ бўлиб чиқди. Яъни, автобус саройи унга 284.389 сўм иш ҳақи ва 89.108 сўм

ФУҚАРОЛАР МАНФААТИНИ КЎЗЛАБ

пенсиясини бермай келаётганлиги аён бўлди. Шу кунийек Х.Тоҳиевга иш ҳақи ва пенсия пулларини ундириб бериш тўғрисида фуқаролик ишлари бўйича Темирийўл туман судига даъво аризаси киритилди.

Текшириш нқунда корхона раҳбари А.Жалолов Меҳнат кодексининг 154- ва 161-моддалари талабларини қўпоп равишда бузганлиги учун унга нисбатан МЖТКнинг 49-моддаси бўйича маъмурий, бош ҳисобчи Ш.Мамарахимовага нисбатан эса интизомий ҳуқуқбузарликка доир иш кўзгатилади.

Шунингдек, ишчилар билдирган вақтлар ва қарор ижроси юзасидан ўтказилган текширишлар натижа-сида иш ҳақи ўз вақтида тўланмаётган яна 5 та корхона аниқланди. Уларнинг раҳбарларига нисбатан тегишли равишда жиноий ва маъмурий ишлар кўзгатилади. Ходимларга иш ҳақини ундириб бериш бўйича фуқаролик ишлари ҳақида Темирийўл туман судига киритилган 116 та даъво аризаси тўлиқ қаноатлантирилди.

Эркин РАХМАТУЛЛАЕВ,
Сиёб туман прокурорининг
катта ёрдамчиси

FAOLIYAT

ҚОНУНЧИЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАШ ЙЎЛИДА

Хозирги кунда Оролбўйи транспорт прокуратураси Қорақалпоғистон ва Хоразм вилояти ҳудудидagi қарийб 1150 километрлик темирийўл объектларида, Нукус, Урганч аэропортлари ва ҳудуддаги дарё транспорт объектларида жиноятчиликка қарши кураш ва қонунийликни таъминлаш ишларини олиб бормоқда.

2003 йилнинг ўтган даврида қриминген шароитдан келиб чиқиб, Оролбўйи транспорт прокуратураси ТИИБ, божхона бошқармаси ва темирийўл ҳарбийлаштирилган соқчилик бўлими билан жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликка қарши кураш бўйича қўшима тадбирлар ўтказди.

Жумладан, 2003 йил 1 апрель куни П.Абишев Нукус темирийўл бекатида юк вагонларидан 340.000 сўмлик махсусот ўйирлаганлиги аниқланди. Қилинган сый-ҳаракатлар тўғрисидаги жиноят фош қилиниб, айбдор қилишмига яраша жазосини олди.

Оролбўйи транспорт прокуратураси ҳуқуқни муҳофаза қилувчи бошқа органлар билан ҳамкорликда Вазирлар Маҳкамасининг «Жисмоний шахслар томонидан Ўзбекистон Республикаси ҳудудига товарлар олиб келинишини тартибга солиш тўғрисида»ги

ний равишда четдан олиб келинган товарлар билан олди-сотди қилаётган шахсларга нисбатан 20 дахқотик жиноят ишлари кўзгатилиб, 70 млн сўмликдан ошмиқ товарлар давлат ҳисобига ўтказилди.

Масалан, А.Тоҳмиуродов 2003 йил 1 март куни акциз марка-сиз 660 қўти «Родопи» сигаретини 3004-юк поезди билан Туркма-нистоннинг Дошовуз бекатидан Урганчга яширинча келтириб, қонунга хилоф равишда 138.600 сўмга сотаётганида Хоразм вилояти божхона бошқармаси ҳодимлари томонидан ушланган.

Шунингдек, 2003 йилнинг ўтган даврида тўғхандилик билан боғлиқ 20 та жиноят иши кўзгатилиб, жиноятчилардан 431,58 грамм наркотик моддалар тортиб олинган.

Х.НИЯЗИМБЕТОВ,
Оролбўйи транспорт прокурори

Моҳият

Фақат заифлар

жиноят содир

қиладилар: кучли

ва бахтли кишига

унинг кераги йўқ.

ВОЛЬТЕР

ундан 4.000.000 сўмлик озиқ-овқат махсусоти харид қилган ва Қўқон, Поп бозорла-рида сотган.

Аслида «Элдорбек» Асрорхонга бегона эмас, унинг бошқарувисини турмуш ўртоғи Мавлуда Бобоева эди. Ҳатто, кредитга ка-хисобчи берган «Озода» қўл тармоқли ху-сусий фирмаси ҳам умр йўлдошига қарашли. Албатта, рисоладагидек фаолият юритаёт-ган фирманинг «ўнг қўли» вазифасини ба-жарувчи Асрорхондан омад юз ўтирганга и-шонили қийин. Биринчи ўни, ўни юз қилиш-га қодир тадбиркорча қарашли 9 тона картошканинг бир қисми чириб кетиши, қолганининг эса арзонгаровга пуланиши ки-шини уйга толдиради. Қолаверса, Ас-рорхон бир эмас, тўртта моли ҳаром ўлган-лиги боис пулни қайтаролмаган эмиш. Бирок бу ҳақда бирорта ҳам ҳужжати йўқ.

Қонун барчага баробар. Суд унга те-гишли жазо тайинлади.

Улугбек ТҶҲИЕВ,
Поп туман прокурорининг
ёрдамчиси

NAZORAT

ТАДБИРКОР НЕГА ЧУВ ТУШДИ?

Наманган вилоят прокуратураси ҳузуридаги СВОЖККБ ҳодимлари томонидан Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йил 26 декабрдаги «Ўзбекистон Республикасининг 2001 йилги макроеқтисодий ва давлат бюджетининг асосий параметрлари тўғрисида»ги 500-қарори ҳамда банк ва солиқ инспекциясидаги маълумотларга асосан хусусий тадбиркор Асрорхон Ваҳобовнинг иш фао-лияти текширилди.

Аввало А.Ваҳобов «Ҳидоикки оғиз суз» у 1958 йили Поп шаҳрида туғилган. Маълумоти ўрта. Оилали, беш нафар фарзанди бор. Хусусий тадбиркор. Поп шаҳридаги Навоий қўчаси 6-уйда яшаган. Жиноят со-дир этганини тўғрисида шу йил 29 апрелда қамоққа олинган.

Асрорхон тадбиркорликда омадини си-наб кўрмоқчи бўлди.

Солиқ инспекциясидан 2001 йил 1 январдан 31 декабргача гувоҳнома олади ва шу вақт оралиғида 29.766.400 сўмлик товар айланмасига эришади. 300.000 сўм

эмасди. Текширишда унинг 729.000 сўм қўшимча даромад солиғи ҳамда нафақа жамғармаси ва савдо ҳуқуқини берувчи йиллардан 68.600 сўм қарзи борлиги қайд этилди.

Бундан ташқари, А.Ваҳобов 2001 йил якуни бўйича ДСИга ҳисобот декларация-си топширмай, қайта рўйхатдан ўтмай иш-юртида. Банк орқали амалга оширилган 1.188.600 сўмлик айланмадан ҳисоблан-ган 470.830 сўмлик солиқни тўлашдан бўйин товларди.

Таажубланарли томони шундаки, у

даромад солиғи ҳам тўларди. Би-роқ бу етарли жамғармаси ва савдо ҳуқуқини берувчи йиллардан 68.600 сўм қарзи борлиги қайд этилди.

Бундан ташқари, А.Ваҳобов 2001 йил якуни бўйича ДСИга ҳисобот декларация-си топширмай, қайта рўйхатдан ўтмай иш-юртида. Банк орқали амалга оширилган 1.188.600 сўмлик айланмадан ҳисоблан-ган 470.830 сўмлик солиқни тўлашдан бўйин товларди.

Таажубланарли томони шундаки, у

солиқ ва йиғимлардан катта миқдорда қарзи бўлган, 2002 йил 12 январда фаолиятини ривожлантириш мақсадида «Миллий банк»нинг Поп туман бўлимида 4.000.000 сўм кредит олади. Ушбу сумма 42 фоиз устама тўлаш шарти билан бир йил мuddатга берилди. Аммо пул қўлга теккан, қайтаришни уйламади. Бунинг устига кредитдан 3.800.000 сўми, фоз-лардан ҳисобланган 2.059.000 сўми, жами 5.859.000 сўмни банкга топширмай, ўзлаш-тириб юборди.

Судда у айбига иқор бўлиб, қилими-ни турли баҳоналар билан ҳаспўлашга ўтди. Чунки, олинган кредитни «Элдорбек» хусусий фирмаси ҳисоб рақамига ўтказиб,

Мактублар, шикоятлар, жавоблар

ПАРАМ
Чоршанбадан чоршанбагача тахририят муштарийлардан 31 та мактуб олди.

ПАХТА ПУЛИНИ ҚАЧОН ТЎЛАЙСИЗ?

(«Нуқуқ», 32-сон, 2003 йил)

Юқоридаги сарлавҳа остида газетамизда мақола чоп этилган эди. Унда Термиз хизмат кўрсатиш коллежи талабаларининг 400 нафари 2002 йилги пахта йигим-теримида иштирок этганлиги, аммо мутасаддилар томонидан пахта пули тўланмаганлиги ҳақида баён этилган. Талабаларнинг ҳақли эътирозлари асос қилиб олинган ушбу мақолани қонуний текшириб чора кўриш учун Шеробод туман прокуратурасига юборган эдик.

Яқинда тахририят ушбу мактуб юзасидан қуйидаги жавобни олди:

Аниқланишича, Термиз хизмат кўрсатиш коллежи талабалари ҳақиқатан ҳам 2002 йили пахта йигим-терими мавсумида тумандаги Бўстон ширкат ҳўжалиги далаларида пахта теришган. Ўтказилган таҳлиллар натижасида, 2002 йил пахта терими пули ҳисобидан охириги беш кунлик пахта терим пуллари ҳўжалик ҳисоб рақамига келиб тушганлиги, бироқ туман Давлат солиқ инспекцияси талаби билан тўлалигича ҳўжаликнинг солиқ тўловларига тўлаб юборилганлиги, шу сабабли тумандаги Бўстон ширкат ҳўжалиги коллеж талабаларининг пахта терим пулларида жами 1791509 сўм қардор бўлиб қолганлиги аниқланди.

Шундан кейин тумандаги Бўстон ширкат ҳўжалиги ўзининг ички имкониятидан фойдаланиб, Термиз хизмат кўрсатиш коллежи билан ўзаро келишган ҳолда мазкур қардорлиқни бартараф этиш мақсадида жами 866 823 сўмлик махсулотларни натуро ҳолда коллежга тўлаб берган.

Хозирги кунда ширкат ҳўжаликнинг Термиз хизмат кўрсатиш коллежидан 2002 йилги пахта йигим-терими учун жами 924,686 сўмлик қардорлиги мавжуд.

Туман прокуратураси томонидан 2003 йил 24 август кўни Термиз хизмат кўрсатиш коллежи манфаатини кўлаб, жами суммаси 924 686 сўмлик қардорлиқни бартараф этиш юзасидан фуқаролик ишлари бўйича Шеробод туманлараро судига даъво аризаси киритилди.

Ж. МАХМАДИНОВ,
Шеробод туман прокурори,
адлия маслаҳатчиси

БОРДАН ЙЎҚ БЎЛМАЙДИ

(«Нуқуқ» 29-сон, 2003 йил)

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг фуқаролик ишлари бўйича судлов хайъати аъзолари томонидан «Хўқ» газетасида чоп этилган «Бордан йўқ бўлмайди» номли мақола юзасидан қуйидагилар маълум қилинади.

Даъвогар Н.Қобилов, Ш.Абдурахмонхўжаев ва бошқаларнинг жавобгар «Бомдод» жамоа савдо корхонаси собиқ директори К.Абидов, Юнусобод туман ҳокимияти ва Тошкент шаҳар хусусий нотариал идорасига нисбатан корхона хусусийлаштиришни ҳақиқий эмас, деб топиш, «Бомдод» хусусий корхонаси низоми рўйхатидан чиқиш, ўтказилмаган умумий мажлис баённомасини ҳақиқий эмас, деб топиш ҳақидаги даъвои фуқаролик ишлари бўйича Мирзо Улуғбек туманлараро судининг 2001 йил 2 ноябрдаги ҳал қилув қарорига қўра рад этилган.

Фуқаролик ишлари бўйича Тошкент шаҳар судининг 2001 йил 24 декабрдаги ажрими билан ҳал қилув қарори ўзгаришсиз қолдирилган.

2002 йил 15 апрелда иш назорат тартибида фуқаролик ишлари бўйича Тошкент шаҳар судига ўрганилиб, Н.Қобиловнинг аризаси қаноатлантирилмай қолдирилганлиги унинг ўзига маълум қилинган.

Н.Қобилов, Ш.Абдурахмонхўжаевлар суд қарорларидан норози бўлган тақдирда Олий судга назорат тартибида шикоят келтириш ҳуқуқига эга.

Ж. БАЛКИБАЕВА,
Ўзбекистон Республикаси Олий судининг фуқаролик ишлари бўйича судлов хайъати раиси

КРЕДИТ БЕРИШМАЯПТИ

«Савдогар банк»га 1 млн. 600 минг сўм ва 5 млн. сўм кредит беришлик учун ариза билан мурожаат эдим. Аризам бўйича менга Самарқанд вилоят «Бизнес» фондидан маблағ ажратилиб, банкка келиб тушган бўлса-да, банк бошқарувчиси Д.Файзиев турли хил вазларни келтириб, асоссиз равишда кредит бермасдан келмоқда.

Мен ушбу масалада Самарқанд вилоят Адлия бошқармасига мурожаат қилдим. Масъул ходимлар келиб, Д.Файзиевга кредит масаласини тез орада ҳал қилишлиги зарурлигини айтиб кетишди. Афсуски, шундан кейин ҳам Д.Файзиев 9 ойдан бери мени сарсон қилиб келаяпти. Менга шу масалани ҳал қилишда ёрдам берсангиз.

Ж.ЗОИРОВ,
Самарқанд вилояти, Нарпай тумани

ЗАРАР ҚАЙТАРИБ ОЛИНДИ

Бухоро вилоят прокуратураси томонидан фуқаро Д.Жўраевнинг Шофиркон туман судининг Р.Вафиев ва бошқаларнинг жиноят иш юзасидан чиқарган ҳукмидан норози бўлиб бирлашган тахририятга ёзган аризаси бўйича текшириш ўтказилди.

Аниқланишича, туман судининг 2003 йил 24 апрелдаги ҳукми билан Халқ банкнинг Шофиркон тумани бўлими бошқарувчиси Р.Вафиев, шу банкнинг кредит бўлими мутахассиси Ш.Шарипов ва хусусий тадбиркор Ж.Хўжаевлар билан ўзаро жиноий тил бириктириб, Д.Жўраевнинг уй-жойини таъмирлаш учун истеъмол кредитини бериш тўғрисидаги озаки мурожаатини рад этиб, унинг номидан қалбаки ҳужжат тузиб, 2 млн. сўм истеъмол кредитини хусусий тадбиркор К.Юнусовга кўчириб беришган. Пуллари талон-тарож қилганликлари учун Р.Вафиев Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 167-моддаси 3-қисми «а» банди, 205-моддаси 2-қисми «а, в» бандлари ва 209-моддаси 1-қисми билан айбдор деб топилиб, унга ушбу моддалар йиғиндиси билан 1.800.000 сўм жарима жазоси тайинланган. Бундан ташқари, Ш.Шарипов ва Ж.Хўжаевлар ҳам ЖКнинг тегишли моддаларига асосан ойлик иш ҳақининг 30 фоизини давлат фойдасига ўндирдиш шарт билан 3 йил ахлоқ тузатиш иши жазосига тортилганлар.

Шунингдек, судланувчилар Р.Вафиев, Ш.Шарипов ва Ж.Хўжаевлар томонидан Халқ банкнинг Шофиркон тумани бўлимига етказилган 2 млн. сўмлик зарар тўлиқ қайтарилди. Айтиб ўтиш кераки, Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 54-моддаси талабига қўра Д.Жўраев мазкур иш юзасидан жабрланувчи бўлиб ҳисобланмайди, шу сабабли тергов органи ва суд томонидан у мазкур иш юзасидан ғувоҳ сифатида жалб қилинди.

Юқоридагиларни инобатга олиб туман судининг ҳукми устидан протест келтиришга асос топилмади ва бу ҳақда ариза муаллифига ёзма равишда маълум қилинди.

Х.ФАЙЗИЕВ,

Бухоро вилояти прокурорининг ўринбосари

ҚИЗИҚИБ ЎҚИЙМАН

Хурматли тахририят ходимлари! Авваламбор сизларни газетангизнинг 300-сонини чоп этилганлиги муносабати чин қоракдан табриклайман.

Мен «Нуқуқ» газетасини илк сонларидан буён ўқиб бораман. Ҳуқуқий мазгуга қизиққаным боисми, газетадagi «Жиноят иши», «Прокуратура фаолияти хроникаси», «Халқро ҳаёт», «Журналист суриштируви» рўқнаридаги мақолалар жуда ёқди. Хатлар ва ҳуқуқий маслаҳатлар саҳифаларидаги савол-жавоблар менимча ҳар бир фуқарога тушунарли ва керакли қилиб тайёрланмоқда. Айниқса, бу йилги сонларида менга маъқул бўлган баъзи мақолаларни айтиб ўтсам, «Соғлиқни сақлаш тизими «давонга муҳтож», «Бригадирликни эплаган раис», «Менга иш беринг» каби мақолалар ҳеч кимни бефарқ қолдирмаган бўлса керак. Менимча, бундан кейин ҳам нашрингизда юртимизнинг раванқ топишига тўқинлик қилаётган иллатлар, баъзи соҳалардаги камчиликлар ҳақида рўй-рост ва ҳолислик билан очиб берилса, унинг ўқимишлилиги ортиб, халққа бундан-да мазкур бўлар эди.

Д.СОДИКОВА,
талаба,
Тошкент шаҳри

ПРОТЕСТ КЕЛТИРИШГА АСОС ЙЎҚ

Тахририятимизга Тошкент шаҳридаги «Яккасарой» акционерлик жамияти раиси С.Мусаев ариза билан мурожаат этган эди. Яқинда тахририят ушбу ариза юзасидан қуйидаги жавоб хатини олди.

Республика Бош прокуратураси томонидан фуқаро С.Мусаевнинг Тошкент шаҳар ҳўжалик судининг 10-0213/712-ҳўжалик иши бўйича қабул қилинган қарорларидан норози бўлиб ёзган мурожаати ўрганиб чиқилди.

2001 йил 20 декабрда «Нигорабону» хусусий фирмаси ҳамда «Яккасарой» АЖ ўртасида АЖга қарашли 3-базани кейинчалик сотиш шарт билан ижарага бериш тўғрисида 1-шартнома тузилган. Шартноманинг 1.2-бандига қўра жавобгар «Яккасарой» АЖ 6 ой муддат ичида бино ва мулкни пули (баҳолаш далолатномаси бўйича 2.472.834 сўм) тўланганидан сўнг сотиш мажбуриятини олган.

«Нигорабону» фирмаси 2.472.834 сўми жавобгарнинг ҳисоб рақамига ўтказган ва шартномани давлат рўйхатидан ўтказишни таклиф қилган, бироқ жавобгар шартномани тан олмай, уни давлат рўйхатидан ўтказишдан бош тортган. Аммо Фуқаролик кодексининг 112-моддаси 2-қисмига биноан агар давлат рўйхатидан ўтказиш талаб қилинадиган битим керакли шаклда тузилган бўлиб, аммо тарафлардан бири рўйхатдан ўтказишдан бош тортса, суд тарафлардан бирининг талаби билан битимни рўйхатдан ўтказиш тўғрисида қарор чиқаришга ҳақлидир.

Шу сабабдан даъвогар жавобгар билан 2001 йил 20 декабрда тузилган шартномани ҳақиқий деб топиш ҳамда уни давлат рўйхатидан ўтказдиришни сўраган. Тошкент шаҳар ҳўжалик судининг 2002 йил 15 мартдаги ҳал қилув қарори билан даъво қаноатлантирилган.

Юқоридагиларга қўра, қабул қилинган суд қарорларига нисбатан назорат тартибида протест келтириш учун асослар топилмади.

У.ТЎХТАМИШОВ,
Республика Бош прокуратураси бўлим бошлиғи

ДАЪВО ҚАНОАТЛАНТИРИЛДИ

Пахтачи туман прокуратураси томонидан К.Ражабов номли ширкат ҳўжалигига яшовчи Зарифа Хусанованинг «Qonun himoyasida» бирлашган тахририятга марҳум турмуш ўртоғи Учқун Акрамовга тегишли уй-жойини расмийлаштиришга қайнотаси Ибодулла Акрамовнинг тўқинлик қилаётганлиги тўғрисида ёзган аризаси кўриб чиқилди.

Текшириш жараёнида 3.Хусанованинг қайнотаси И.Акрамов ва «Мисит» қишлоқ фуқаролар йиғини раиси У.Хамроев ушбу масала юзасидан туман прокуратурасига таклиф этилди ва томонларнинг розилиғи билан уй-жой 3.Хусанова номига ўтказиб берилиб, унинг даъвоси тўлиқ қаноатлантирилди.

«Мисит» қишлоқ фуқаролар йиғини раиси У.Хамроев «Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги қонун талабларини бузиб, 3.Хусанованинг аризасини қонунда белгиланган муддатда кўриб чиқмаганлиги учун унга нисбатан интизомий ҳуқуқбузарликка доир иш қўзғатилди ва келгусида бундай қонунбузарликка йўл қўймаслик хусусида расман огоҳлантирилди.

Ш.ХУДОЙҚУЛОВ,
Пахтачи тумани прокурори

АСРАГИН

Борлигинда берар дўстлар кўп бўлар,
Атрофини ўрар дўстлар кўп бўлар.
Аҳолигини сўрар дўстлар кўп бўлар,
Яратганим, минг сон дўстдан асрагин.

Йўқлигинда ёлгон келар қошинга,
Пашиша тушар дастурхонда ошинга.
Кулиб қарар кўздан оққан ёшинга,
Яратганим, подон дўстдан асрагин.

Борлигинда оқмаган сувлар оқар,
Умрида ҳеч боқмаган қувар боқар.
Гир айланиб эгинининг гардин қоқар,
Яратганим, ёлгон дўстдан асрагин.

Тонг саҳарлар ёлвораган ҳудоба,
Яхшиларга жоним бўлса садага.
Дерман қўлларимни очиб дуога:
Яратганим, ёмон дўстдан асрагин.

Илҳом ХУСАНОВ,
Фаллаорол тумани Қоратощ қишлоғи

MUSOHABA

МУРОЖААТ ОРТИДА

ИНСОН ТАҚДИРИ

РЕСПУБЛИКА БОШ ПРОКУРАТУРАСИ ФУҚАРОЛАР МУРОЖААТЛАРИ ВА ХАТЛАР
БЎЛИМИ КАТТА ПРОКУРОРИ МАТЛУБА НИҒМОНОВА БИЛАН СУХБАТ

— Матлуба опа, айтинг-чи, фуқаролардан келиб тушган ариза ва шикоятлар прокуратура органларида қандай тартибда ҳал этилади?

— Конституциямизнинг 35-моддаси ҳамда «Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги қонун бўйича фуқаролар эътиборини бузилган конституцион ҳуқуқ ва эркинликларини тиклаш учун ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларига ёзма ёки оғзаки равишда ариза ва шикоят билан мурожаат этишлари мумкин. Мурожаатлар белгиланган тартиб ва муддатларда қўриб чиқиладди.

Жорий йилда прокуратура органларига келиб тушган мурожаатлар сони бирмунча камайган. Уларнинг асосий қисми Қорақалпоғистон, Тошкент шаҳри, Самарқанд, Қашқадарё, Фарғона, Сурхондарё, Бухоро вилоятларига тўғри келади. Шу даврда Бош прокуратура

ра маҳкамасига келиб тушган аризалар 9657 тадан 11.101 тагача ортган. Шундан 3917 та шикоят ва ариза куйи прокуратураларга ҳамда тегишли идораларга ҳал этиш учун юборилган. Прокуратуранинг ўзида аризаларнинг 17204 таси ҳал этилиб, 2879 таси қаноатлантирилган. Уларнинг асосий қисмини ижтимоий ҳимоя, меҳнат қонунларининг бузилиши, маошларнинг вақтида берилмаслиги каби масалалар ташкил этади.

— Ариза ва шикоятлардаги муаммоларни ҳал қилишда қандай ютуқ ва камчиликлар мавжуд?

— Дарҳақиқат, ишда камчиликлар ҳам учраб туради. Улар бўлим ва бошқарма тезкор мажлисларида муҳокама этилиб, ҳато ва камчиликларни бартараф этиш юзасидан чора-тадбирлар ишлаб чиқилган. Мисол учун, прокурорларнинг фуқароларни шахсан қабул қилишга бўлган эътибори ортиб, 16.988 тадан 17.439 га кўпайган. Бирок, Бош прокуратура қабулхонасига келаятган кўплаб фуқаролар Тошкент шаҳри, Тошкент, Наманган, Қашқадарё, Сурхондарё, Самарқанд вилоятларидан бўлиб, улар ўз мурожаатларида қўйилаётган масалалар бўйича тўлиқ жавоб берилмай, сансалорлик қилинаётганлиги борасида шикоят қилишмоқда. Бундай ҳолларни тўлиқ бартараф

раф этиш чораларини қўриш лозим.

Юзак тегириш ўтказиш, тергов ва судни бир томонлама олиб бориш, текшириш натижалари ҳақида муаллифларга ўз вақтида хабар қилинмаслиги такрорий аризаларнинг кўпайишига сабаб бўлмоқда. Масалан, фуқаро Г. Канзафаровнинг суд уни асоссиз равишда уйдан чиқариб юбориш ҳақида қарор чиқарганлиги бўйича мурожаати қонуний муддатда ҳал этилган бўлса-да, жавобнинг эски адресига юборилиши натижасида муаллиф жавоб олмаганлиги ҳақида қайта мурожаат қилган.

Айрим ИИБлар томонидан жиноят ҳақидаги хабарларни ўз вақтида рўйхатга қўймай, уларни яшириш ҳолларига барҳам берилмаган. Оқибатда фуқароларнинг мурожаатлари асосида Косон туманида 5 та, Сирдарё вилоятида 31 та жиноят аниқланиб, тегишли прокурорлик таъсир чоралари қўлланилди.

Сиёблик С.Лебедева касалхонада етарли тиббий ёрдам кўрсатмаган врачларнинг айби билан турмуш ўртоғи вафот этганлиги ҳақида мурожаат қилган бўлса-да, жиноят иши кўзга таш раб қилинган. Муаллифнинг Самарқанд вилоят прокуратурасига қилган мурожаати асосида материаллар ўрганиб чиқил-

ганда унинг вазияти асосли эканлиги аниқланган.

— Фуқароларнинг муаммолари қисқа вақт ичида ва қонуний ҳал этилишида прокурорлар томонидан ҳуқуқий ёрдам ёки маслаҳатлар бериш амалиётида қўлланиладими?

— Юртимизда қонун устуворлигини таъминлашда прокуратура органлари масъул эканлиги Асосий қонунимизнинг 118-моддасида ўз аксини топган. Бош прокурорнинг прокуратура идораларида фуқароларни кўндал қабул қилишни ташкил этиш борасидаги кўрсатмасидан сўнг бу борада анча ўзгаришлар бўлди. Жойларда прокурорлар ва прокурор ўринбосарларнинг масъулияти ортиб, улар томонидан қабул қилинган фуқароларнинг сони ортиб, мурожаатларнинг узил-кесил ҳал этилиши таъминланган. Шу билан бирга фуқаролар прокуратура органларига уларнинг ваколатига қирмайдиган нафақа ундириш, меросни бўлиш, суд қарорлари ижро этилмаётганлиги сингари масалалар юзасидан ҳам мурожаат қилишмоқда.

Бу ҳолат бир томондан фуқароларнинг прокуратурага бўлган ишончи ортганлигини кўрсатса, иккинчи томондан прокурорларнинг вақтини самарасиз ўтказиб, ваколат доирасига қирмаган мурожаатлар билан шугулланишлари, уларни қонуний ҳал эта олмай, муддатларни ўтказиб тўшунтириш беришлари, ҳоҳида ҳал этиш учун бошқа муассасаларга юборишлари сабаб бўлмоқда.

Прократура ходимлари ўз иш-

ларига ошқоралик бериб, фуқаролар билан яқин мулоқотда бўлишар-япти.

Маҳалла ва меҳнат жамоаларида ўқрашувлар ташкил этиб, мутасадди ташкилотлар вакиллари билан муаммоларни жойида ҳал этмоқдалар. Прокурорлар томонидан деҳқон ва фермер хўжаликлари, тадбиркорлар, яқна тартибда меҳнат қилувчи шахсларга ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш йўлга қўйилган. Бундай тадбирлар асосан Бухоро, Қашқадарё, Фарғона вилоятларида қўлланилиб, ижобий самара бермоқда.

Масалан, Сайхунбод туманида бўлган ўқрашувлардан бирда «Зафаробод» алоқа бўлимидаги қонунбузарликлар ҳақидаги маълумот текширилганда, алоқа бўлими ходими У.Жўраев 597.000 сўмлик пенсия пулини пенсионерларга тарқатмай талон-тароҳ қилганлиги аниқланиб, унга нисбатан жиноят иши қўзғатилган. Бундай мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин.

Республика миқёсида ҳал этилган 17.204 та мурожаатдан 2879 тасининг қаноатлантирилиши прокурорлар томонидан шунча фуқаро ва юридик шахс вакилларнинг бузилган ҳуқуқлари тикланиб, қонунбузарликлар бартараф этилганлиги ҳақида ҳулоса қилишга асос бўлади.

Қувонарли томони шундаки, фуқароларнинг прокурорларга бўлган ишончи ортиб, улардан кўплаб раҳматномалар келмоқда, айримлари газета ва журналларда «Прократура ёрдам берди» руҳи остида чоп этилмоқда.

— Ўқувчиларга тилакларингиз?

— Фурсатдан фойдаланиб, халқимизга, қолаверса халқ хизматида камарбаста бўлиб турган ҳамкасбларимизнинг оилаларига тоғувлик, юртимизга эса оқойишталик, фаровонлик тилаб қоламан.

Гули ХОЖИБОЕВА
сухбатлашди

MAVZUGA QAYTIB

Газетамизнинг 2002 йил 18 декабрдаги 51-сониди босилиб чиққан «Низо» сарлавҳали мақолада Фарғона туманидаги Т.Шодиева номли боғдорчиликка ихтисослашган ширкат хўжалиги ва «Мафтуна» фермер хўжалиги ўртасида ечимини топпаётган низоини келтириб чиқарган сабаблар батафсил ёритилган эди. Хўжалик судининг турли босқичларида қўрилган иш ҳамон низоюсига етгани йўқ. Шу муносабат билан тахририят яна мавзуга қайтишни лозим деб топди.

2002 йил 4 июнь кун Фарғона вилояти хўжалик суди судья Н.Узоқов раислигида Т.Шодиева номли ширкат хўжалигининг (даъвогар) «Мафтуна» фермер хўжалиги билан (жавобгар) 1999 йил 23 март кун тузилган 3-ижара шартномасини жавобгар 2001 йил 31 декабрда ижара ҳақидан 7.008.154 сўм, электр ҳақидан 512.688 сўм қарзини тўламаётгани туфайли бекор қилиш ҳамда қарзини ундириб беришни сўраб берган даъво аризасини қўриб чиқди. Суд қараринида шартнома туман ҳокимлигида рўйхатдан ўтмаганлиги, жавобгар ҳаққидан ҳам ижара ҳақини мунтазам равишда тўлиқ тўламай келаятгани, боғ ва узумзор ҳосилдорлиги пайсайтириб юборилгани оқибатида 2001 йилдаги 2-ўзаро шартномада кўзда тутилган 200 т. ўрнига 4390 кг. узум, 16 т. ўрнига 4620 кг. бўғдой тошларини исботланди. Суд Фуқаролик кодексининг 551-моддасига асосан ижара шартномасини бекор қилиш, жавобгардан даъвогарга 11.050.194 сўм ундириш тўғрисида ҳал қилув қарорини қабул қилди.

2002 йил 23 сентябрда Олий хўжалик суди судья С.Таниқулов раислигида «Мафтуна» фермер хўжалиги раҳбари К.Қурбоновнинг шикоятини қўриб чиқиб, шартномани қонуний ҳал топди ва вилоят хўжалик судининг ҳал қилув қарорини бекор қилди. Бунга К.Қурбонов шартномани орадан икки йил ўтиб, кеч бўлса-да, туман су хўжалиги бош-

қармасида рўйхатдан ўтказгани, 1999-2000 йилларда ижара ҳақини қисман бўлса-да, тўлагани, «Мафтуна» фермер хўжалиги Фарғона тумани ҳокимининг 1999 йил 30 мартдаги 186-қарори билан ташкил топгани (ижара шартномаси 1999 йил 23 март кун, ҳали ўзи йўқ фермер хўжалиги билан тузилган суд эътиборидан четда қолаяпти), ушбу қарорни ҳақиқий эмас деб топди тўғрисида даъво билан ҳеч қим мурожаат қилмагани каби ҳолатлар асос қилиб олинди.

Олий хўжалик суди қароридан келиб чиқадиган бўлса, аввал ширкат хўжалиги раиси билан келишиб, ширкат аъзолари йиғилишининг қалбаки қарорини чиқартириб олиб, шу қарор асосида боғ ва узумзорни ижарага олиш тўғрисида шартнома тўзгандан кейин фермер хўжалиги ташкил қилинса бўлар экан-да? Демак, ширкат хўжалиги туман ҳокимлигида ҳали низоюни тасдиқламаган, банкда ҳисоб-рақами очилмаган, муҳрига эга бўлмаган фермер хўжалиги билан шартнома тўзиши мумкин. Бу ному бору, асли йўқ фермерларга қонунга ҳилоф ишлар учун йўл очиб бермайдими? Қонун барчага бартараф эмасми?

Мазкур узумзор ва боғларни ширкатда ишлаётган боғбон ва деҳқонлар ўн йиллар мобайнида парваришлаб, қадқ қўллар билан ҳосилга киргизиб қилиб. Фермер тайёр боғ ва узумзор-

ҚОНУН БАРЧАГА БАРОБАР ЭМАСМИ?

ҳақиқатда 104 млн. сўм даромад олардим деб, Фарғона вилоят хўжалик судига ушбу маблагни ширкат хўжалигидан ундириб бериш

ни сўраб даъво аризаси эди. Вилоят хўжалик судининг янги таркибдаги судлов хайати ушбу даъвоюни қисман қондириб, ширкат хўжалигидан фермер хўжалигига 41 млн. сўм ундириш тўғрисида қарор чиқарди. Иш томонларнинг ҳал қилув қароридан норози бўлиб берган апелляция шикоятлари ва вилоят прокурорининг апелляция протести асосида қайта қўриб чиқилиб, жавобгардан даъвогар фойдасига қўшимча 55.600.000 сўм, жами 97.320.000 сўм ундириш тўғрисида қарор қабул қилинди. Олий хўжалик суди судлов хайати ширкат хўжалигининг кассация шикояти ва вилоят прокурорининг кассация протестини қаноатлантириб, фермер хўжалигининг даъво аризасини қисман қаноатлантириш тўғрисидаги ҳар иккала инстанция судларининг ҳулосаларини асосиди деб топди. Даъвоюнинг асосли эканини тас-

диқловчи етарли далиллар бўлмагани, апелляция суди томонидан процессуал қонун талаблари бузилгани туфайли суд қарорларини бекор қилиб, ишни янгидан қўриб чиқиш учун Наманган вилоят хўжалик судига юборди.

Шафтоли, бодом, ток экилгандан кейин уч-тўрт йилда ҳосилга қиради. Бунинг учун боғбон қанча-қанча тер тўкади. Бир түп қўчат эмаган, тайёр боғларга эга чиқиб, бунинг устига ижара ҳақини тўлиқ тўламаган фермер хўжалиги ҳақини ёки собиқ раис қалбаки йиғилиш қарори билан боғ ва токзорларни ижарага бериб юборгандан бе-ҳабар қолган, ўз меҳнатлари билан еттиштирган боғларни қайтаришни сўраётган ширкат хўжалиги аъзоларими?

Х.ЖЎРАБОВ,
И.ИБРОХИМОВ

AKS-SADO

Бугунги ёшлар Раҳматулла Камоловни яхши билмайдилар. Уни таниган ёши улуг кишилар эса «Қариб қуйилмаган чол» дея жилмайиб қўйишади. Етмишдан ошган Камоловга аниқ тасвиф берадиган бўлмас, у Ўзбекистонда хизмат кўрсатган шифокор, Соғлиқни сақлаш аълочиси, «Халқлар дўстлиги» ордени билан мукофотланган, тиббиёт фанлари номзоди, беморларни меҳнат билан даволаш «Шофиркон» оромгоҳи бош шифокори. Фахрий ёрлик, пул ва буюм шаклидаги мукофотларни-ку санашга эринасан киши...

Матбуотда «Чин ўзбек киши» мақоласи эълон қилинган, Р.Камолов ёстидек туғунни қўлтиқлаб келиб қолди. Салом-алики қисқа қилиб:

— Шу кунларга ҳам етди-а, — деди кўзлари ёшланиб, — кўролмай ўлиб кетаманми деган хавотирда эдим. Сизлар мустақиллик нималигини билмайсиз, ҳеч кимнинг бошига тушмасин-у, буни Гдлан сочган оғудан заҳарланган киши билади. Мустақиллик биз учун нон-сув, ота-онадан ҳам азиз. Президентимизга бир ур кулук қиламан, кўп жабрдийда, камситилганларни азобдан кутқарди. Элининг дардида малҳам бўлди...

У ўзини босиб олгунча машина капотида турган туғундаги газета, журнал, хат, буйруқ нусхаларига тикилиб жим турдим. Аслида у эмас, мен уни излаб топшим, бошидан кечган ноҳақликларни эшитиб, дайда бўлишим лозим эди. Гарчи ўтган воқеалар ҳақида эшитган, ёзган, ўқиган («Қонундаги адолат» ёки парда ортдаги пинхоний дитналар) — «Совет Ўзбекистони», 1989.26.04; «Презумпция чести» — «Правда востока», 1988.11.12; «Гиром ўйин» — «Мўш-тум», 1989.24-сон) бўлсам-да, улардаги ҳақиқатни тўла ошкор этолмасди. Уни гапга солиш учун атай сўрайман:

— Бош шифокорлик шунчалик ширинми ё кўз илғамас даромади борми? Шофирконда Тилла Камолдан бошқа дўхтирлар ҳам бор, инсоф қилиб бирортасига жойини бўшатмайсизми?

— Э, ухажон, агар даромадга ўнгинидалла қарасан, Матюшовнинг турмасида чириб кетардим. Уч марта ишдан бўшашиб, яна ўрнимга тиклашди. Улар текшириб, хар гал бўйинимга айб илтиш учун, ўша, сиз айтган даромадни излашди. Аммо топишолмади... Қирқ беш йилдан ошди, бош шифокорман. Умрим шу жойда ўтди, оромгоҳнинг хар битта дарахти, гулбутаси, ери, иморатлар, жиҳозлар худди боламдек азиз. Буларни ўз қўлим билан ўстирдим, тўладим, қурдим, тарабияладим. Мени лавозим қизиқтирмайди, куч-қувватим, иштиёқим бор экан, ишлаяпман.

— Нега Матюшовнинг турмаси дейсиз, турмалар давлатга тегишли-ку?

— Э, буни бошидан ўтказган билади. Ўша пайтда турма ҳам, қонун-қоида ҳам уларники эди. Мана, мен — тирик ғувоҳ, ёнингизда турибман.

— Бухородан олисда, кичик бир қишлоқнинг чеккасида қурилган оромгоҳ бош шифокори билан вилоят прокуроври ўртасидан тортишув, ошқора жанг икки йил давом этди — бироз галатирок тўлолмайдими? Бу ерда қандайдир сир борга ўхшаيدими?

— Ҳамма гап шунда-да! Ўша пайтда тушумига ҳам кирмаган Матюшов нега мен билан икки йил курашди? Сохта шикоятлар ёздирди, ойлаб асоссиз тафтишлар ўтказди...

Авалгига у муроса қилди, муддаосини юмшоққина тушунтирди: «Камолов, сен оддий врач эмас, ёрдамчи ҳўжалик тузган раҳбар, врачларнинг раисман. Қолаверса сени вилоят, республика раҳбарлари яхши танийдилар, улар ҳўжалигинида келиб туришди, шундайми?» дея галпининг таъсирини билиш учун қўзимга қаради. Мен ҳеч нарсасга тушунмаган кишидек жим туравердим. «Айерлик қилма, бу одат ёки», — деди у жиддий. — Қонун олдида тўғриси сўзла. Отларинг бор-а, Камолов, отларинг...» деб афтимга тикилиб тураверди.

— Қонун сўраб-сўриштирадиган жиноятим йўқ-ку, чакирдингиз — келдим, нима галлигини англаёлмай хайронман, — дедим. Матюшов бундан ҳўшёр тортиб. Билдимки, у қаршисидан нима деса «ўр-д» деб қалтираб турадиган киши эмас, ҳақ-ҳўқуқини унча-мунча англаган киши турганини сезган эди.

Унинг «Отларинг бор-а, Камолов» деган сўнгги турхиси мени ҳам ҳўшёр тортирди: нима демоқчи? Отларим билан нима иши бор? Қўтилламадга Матюшовнинг юзи ёришди. «Камолов, — деди у, — мен сени тушундим. Дангал одамга ўхшайсан. Сени ҳўзуримга врач сифатида эмас, таъриблай, қўли узун раҳбар сифатида чакирдим. Қисқаси, сенга ёрдамимни таклиф этмоқчиман. Қўриб турибсан, замон қалити, ай-ниқса катталар билан ош-қатик бўлганларнинг ҳолига вой! Аммо сен ярачсан, агар мен истасам, омон қолсан... Тушундингми?»

Бошимга тош тушгандек ҳомуш бўлиб қолдим. Ўша пайтдаги ҳолатим чиндан ҳам бўлиб қолди ё ўзимни шундай туғудимми — билмайман. Кечгагина республикада биринчи бўлиб ёрдамчи ҳўжалик тузиб, қўраларни молга тўлибдириб, байроғ-у, мукофотлар олиб, мактовлар эшитиб юрган Тилла аканингизнинг қувончи, доверуги Матюшовнинг кабинетига бир пўл бўлди. У қўнғилим учун беморларнинг нима ёб, нима ичаётини, қандай муаммолар бор деб сўрамади-а? Аксинча, уларнинг ризига қўз тикиб, катталар билан алоқанг бор деб қўрқитмоқчи бўлаётини. Ана сизга Ўзбекистонга тартиб ўрнатгани келган «ога»ларимизнинг муддаоси...

«Хафа бўлма, чораси бор, — деди у ўша пайтдаги ҳолатимни ўзича тушуниб. — Беш-ўнта отларингни сот-да, шамолдай тез ўчадиганига алмаштир. Вилоят прокуроврига сендан битта замонавий от соғва бўлиб қолсин. Ишонавер, бундан сира афсусланмайсан. Сен ҳали Матюшовга яқинлашган кишининг қўли қанчалик

АДОЛАТГА ХИЁНАТ

ЕКИ БУХОРО ВИЛОЯТИНИНГ СОБИҚ ПРОКУРОВРИ Г.МАТЮШОВ
ҲАҚИДА БИЛГАНЛАРИМ ВА ЁЗГАНЛАРИМ
1988-89 ЙИЛЛАР

уэун бўлишини бил-
майсан. Таклифим маъхул бўлса, вақ-
тни бой берма.

Р.Камоловнинг ҳўжоясини тинглаб туриб, «Наҳот-ки шунчаликка боришган бўлса-я» деган уйга бора-ман. Қариган чоғида бу одамни жўбушга келтирган нарсани нима? Ахир ҳаммаси ўтиб кетди-ку? Нечун у безовта, саргайган ҳўжояларни — ўтган кўнларини унутолмайди?

— Ҳўжояларнинг ярми кабинетимда, эринманг, ука, бир кўнни менга бағишланг, дуо қиламан, — дейди у қафларини юқорига қўтариб. — Ахир мен етти юз ўттиз кўн ноконуний равишда қамоқда ётганман-а...

...Қариянинг хизмат ҳонасида бундан 20-30 йил олдинги тартиб, оддийлик сезилиб туради. Бугунги замонавий жиҳозланган кабинетларга қўнқан киши, дастлаб бу жойда ўзини бироз ўнғайсиз сезади. Аммо бош шифокор ҳаёлинингиздан кечаётган фикрларни илганган каби:

— Ҳайрон бўлаяпсизми, қўяверинг, оддийроқ иш-ласа ҳам бўлаверади. Ишчи-хизматчи, шифокор, ҳам-шираларимиз маош, мукофот пулларини вақтида олиб туришибди. Бошимга қулфат солган ёрдамчи ҳўжа-ликни ихчамгина тарзда сақлаб турибман. Мақтан-майман-у, беморлар хар кўни гўштиги оёқат, шарбат, сут-қатик, оқ нон истеъмол қилишади. Қишга қўритил-ган меваларни галлаб қўйганимиз. Меҳнатга қўнқан аҳил жамоа шакланган. Ҳамма бир-бирини тушуниш-га, ёрдам беришга одатланган. Ишга кен қолтиш, эрта кетиш йўқ. Кимнинг иши чикса — сўрайди, рухсат берамиз. Каттиққўлман. Ёқилги, озиқ-овқат, дори-дармон, барча зарур маҳсулотлар саканадиган жой-ларнинг қалити ўзимда туради...

— Шунча ҳасилингизга яраша кабинетда теле-визор йўқ-ку? — деб сўрайман.

— Ўтган хафта учинчи каватдаги беморларнинг теле-визори ўчиб қолди, ўшаларга бердим. Менга радио ҳам бўлаверади, қўпроқ газета ўқишга одатлан-ганман...

Унинг адолат йўлида қурашлар билан ўрнат узоқ йиллик фаолияти балки хақини бировга олдирамаслик, пухта ишлаш, талабчанликка ўргатгандир. Қария ўн беш йил олдин чиққан газеталардан бирини излаб топди-да:

— Мана, ўқинг, — деди, — ўша даврининг адолати, зўравончилигини, вилоят прокуроври Матюшовнинг ки-лигини билиб олишингизда ёрдам беради.

Саргайган газета саҳифасига кўз юғуртирамиз: «...Кейинги икки-уч йил ичида Бухорода ҳўжа-тартиботни ҳимоя қилувчи органларнинг ҳато-си билан қўллаб-айибсиз қилишлар ойлаб, ҳатто-ки, йиллаб ноконуний равишда қамоқхоналар-да сақланмоқда. Ҳўш, нега Бухорода қонундан чекиниш ҳоллари ўз бермоқда, нега қилишлар-нинг қадар-қиммати, шахси, ҳақ-ҳўқуқлари, озо-дликни топталмоқда?.. «Шофиркон» оромго-

ҳининг бош врач Раҳматулла Камолов вилоят прокуроври Г.Матюшовнинг санкцияси билан 1985 йил 24 декабрь кўни тўсатдан қамоққа олинди. Унга давлатнинг 20 минг сўмга яқин маблағини мансабини суистеъмол қилиш йўли билан ўзлаштирган деган сохта айб эълон қилин-ди. Бу айб ўз ССР Жиноят кодексининг 119-149-моддаларига тўғри келади. Мазкур мо-далар билан айбдорни ҳатто олий жағога ҳўкм қилса ҳам бўлар эди. Аммо Р.Камоловга қўйил-

ёрдамлашмас, хар биримиз якка-якка жарага қулар-дик. Бу бизнинг ҳатомиз, андиша-ю қўрқоқликдан, ноаҳилликдан келиб чиққан фожаясимиз эди.

Тафтиш уч ой давом этди. Ниҳоят, текшириш яқуни бўйича акт ёзишди. Тафтишчилар ярим кило қолбаса-ни 107 рубл, 700 грамм шакарни 85 рубл (шакарнинг бир килоси 80 копейка) — тилла баҳосига тенглашти-риб, 82 донга тўхумни 327 рублга баҳоллаб, «қамомда» топишди. Ўша пайтда бир донга тўхум 9 копейка эди. Чиндан ҳам 82 донга тўхумни ёб юборган бўлса, бунинг суммаси 327 рубл эмас, 7 рубл 38 копейка бўлади. Актдаги сохтагарчилик ва тўхумни кўриб, имзо чекмадим, бир нусхасини ўзимга олиб қолдим... Уларга буни тушунтирсан, парво ҳам қилишмади, чўки ортлариди Матюшов турарди. Бу ҳақда респу-блика прокуратурасига маълум қилдим. Прокуратура вақли Бухорога келди. Беш кўн давомида аризамни ўрганиб, тўрт йиллик тафтиш натижалари билан та-нишган, тафтишнинг менинг иштирокимда қайта ўт-казишни буюрди. Ва бу ҳақда расмий хат йўллади. Г.Матюшов эса республика прокуратурасининг эъти-розини ҳатто писанд ҳам қилмади...

— Янги 1986 йилни кўтиб олишга бир хафта қолганда (1985.24.12) кеч-қурун қамоққа олиш-ди мени, — деб хотирлайди Р.Камолов. — Бир ўзим бир ҳонада ўн кўн ётдим, ҳеч ким сўрама-ди. Қандай замон бўлди бу? Кўн билан тўнни ажратолмадим, қаердалигини айтишмади. Кейинчалик билдимки, Матюшов мени бирор билан алоқа боғлашмидан гўмонсираб Пешку туманига яширишга қамаб қўйган экан.

Ўн биринчи кўни вилоят прокуратурасининг ўта муҳим ишлар бўйича терговчиси Б.Ҳамроов қўлимни кишанлаб Матюшовнинг ҳўзурига олиб кирди. У «Акти ишзоласанг, рухсат берамиз, ҳозирок ишингга қайта-сан» деди. Мен «Сохта актга қўл қўймайман» дедим. «Унда Абдувоҳид Қаримовга берган соғваларинг ҳақида айтсан?» деди ғойибона тиржайиб. У мени вилоят партия комитети биринчи котиби билан алоқадорлик-да айблаб, қандай бўлмасин муддаосига эришмоқчи эди.

«Мен врачман, кичик бир оромгоҳнинг бош врачи, мансабим пора беришни кўтармайди», — дедим кўн-га тик қараб. «Шундайми?» — деди у масҳаралаб, — унда врачлигинг учун жавоб берасан, Қаримов мас-ласини ҳозирча очик қолдирамиз, сен билан шахсан Гдланнинг ўзи шўғулланади».

Ўртаимизда бўлиб ўтган савол-жавобдан сўнг му-носбатларимиз ойдинлашди — қандай бўлмасин мен қамалишим шарт эди...

Қоракўл туман халқ судининг собиқ раиси Мўхам-мад Мўхторов Р.Камолов иши ҳақида шундай хотир-лайди: «1985 йили ҳўжалик раисларига нисба-тан қирғин бошланди. Камоловга раислардан ҳам оғирроқ айблар қўйишган эди.

Эллик кўн мобайнида хар бири 250-300 бет-ли 22 жилдан иборат иш қўрилиди. Бирорта эпизод бўйича бир рубл ҳам ўзлаштириш бор-лиги тасдиқланмади. Ўн беш кўн маслаҳатхона-да қолиб кетдик. Эсимда, ўшанда прокуровр 9 йил сўраган эди. Ҳолбуки, судда ишбортланган далиллар бўйича Камоловга айблов ҳўкми чи-қаришга асос йўқ, қонун ўн 9 йил эмас, 9 кўн ҳам озолиқдан маҳрум этишга йўл бермас эди. Суд ишини қўшимча терговга қайтариш ҳақида аҳрим чиқарди...».

Изоҳ: М.Мўхторов Камоловнинг бўйича айб тақа-магани учун «ўз аризасига бинаван» лавозимидан чет-лаштирилди. Ҳолбуки, у беш йилга сайланган эди.

Йиллар давомида Р.Камолов судлардан адолат кутди ва талаб қилди. Дастлаб у прокуровр санкция-сиз уч ой қамоқда ётди. Уч ой давомида Матюшов уни муросага келади деб кутди ва хар йўл билан иродаси-ни синида. Бирок у қийноқларга чидаб, сўзиди маҳкам турди, сохта актга имзо чекмади. Иш жиддийлашди. Уч ой ўтган, уни расмий қамоққа олишди. Бирок хар қанча уринишмасин, айбдор қўлишолмади. 1987 йил 24 декабрь кўни оқланди. Қамоқда ётган кўнлари учун 11 минг рубл тўлашди.

— Ўн бир минг рублни олдим-у, шу пулга машина харид қилдим, — деб эслайди Камолов. — Тўппа-тўғри Матюшовнинг ишхонасига миниб бордим. Уни қўри-дан пастга олиб тушдим. «Мана, сен айтган машинани олиб келдим, — дедим. — Айт, кимнинг номига рас-милаштирай, шу машинани ол-да, тезроқ Бухородан чиқиб кет!» Шунда у: «Ну ладно, Камолов, ҳавит издеватся!», — деди-да, ортига бурилди.

— Тўхта, ҳеч бўлмаса мана буни олиб қўй, мендан сенга эсдалик! — дея қўлига «Правда востока» қўй, мендан сизга тўтаздим. Газетада менинг ишим бўйича Бухо-ро вилояти прокуроври Г.Матюшов қўпоқ қонунбузи-лиш ҳолатига йўл қўйгани тасдиқланган эди.

— Алам қилдигани, — дея хотирлайди у, — Матю-шовни Бухоро аҳлига қўрсатган «ҳўнарлари» эвазига вилоят партия комитетининг фахрий ёрлиги билан мукофотлаб, яна (айтишга оқ қилсан киши) ўйланти-риб, иззат-икром билан қузатишди...

Худо қўрсатмасин, агар аҳвол шу тарзда давом этганида, билмасим, яна қанча биродарларимизнинг шўри қурирди. Пешонамизга элпарвар, халқимизнинг шайини ўйлайдиган юртбоши битмаганида Ўзбек-нинг ҳолига вой эди. Бугун мен етмиш ёшдан ошган-ман, «десантчилар» қанчалидан омон қолганига эмас, халқимизнинг ҳўрликдан қўтланганига шўкур қиламан. Сўзларимни кимдир ўқиса, ўтган кўнлар фожаясини тушунса, бас. Ҳамма гап тушунишда.

Ражаббой РАУПОВ,
Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси аъзоси

BIR JINOVAT TAFSILOTI

Маълумки, 31 декабр янги йил ва эски йилни боғловчи кўприк вазифасини бажаради. Тўкин дастурхон атрофига йигилган дўстлар бир-бирига эшик қоқётган янги йил бахту омадга тўлиқ саодатли лаҳзаларга бой бўлишини тилайди. Тохир ва Шахнозаларнинг (исмлар ўзгартирилган) хонадониди ҳам яхши ниятлар билан янги йил тараддуди бошланди. Эрталабдан байрам дастурхонини янада тўкин ва файзли қилиш ҳаракати-га тушган Шахноза эрини бозорга, болаларини эса ўз ота-онасиникига айём билан қутлагани жўнатди. Тахминан бир соатлар оралиғида эри бозордан ҳар-хил ширинликлар, озиқ-овқат маҳсулотлари, шунингдек спиртли ичимликлар билан қайтиб келди. Эру хотин кўтаринки қайфиятда ўз ишларини давом эттиришди.

ШАХНОЗА рўзгор юмушларини бажарётганида эндигина оила қурган дамларини хотирлади... Турмуш ўртоғи иккаласи мактабда ўқиб юрган кезларидаёқ бир-бирига кўнгил қўйди. Тохир мактабни тамомлаганидан сўнг йигитлик бурчини бажариш учун ҳарбий хизматга чақирилди. Хизматдан қайтгач эса яхши ниятлар билан икки ёшнинг бошини бирлаштириш мақсадида тўй кунлари ҳам белгилан олindi. Сумбула ойда уларнинг тўйи бўлиб ўтди. Ушанда уларнинг тўйи сафар ойда тўғри келган эди. Баъзи кексалар сафар ойда тўй қилишмайди, ёмон бўлади, деб эътироз билдиришган бўлса-да, уларнинг тўйи олдиндан белгиланган кунда бўлиб ўтди. Тўйдан кўп ўтмай уларни шаҳардаги уч хонали квартирага алоҳида қилиб чиқаришди. Кўпчилик қатори тинч-осуда, бировдан кам бўлмай ҳаёт кечира бошлашди. Кунларнинг бирида уларнинг ўртасидан оламушук ўтди. Шундан кейин уларникида тез-тез оилавий жанжаллар бўлиши оддий тусга айланди. Тохирнинг Шахнозанинг юзига илк тортган тарсакиси аста-секин калтакларга, тепкиларга айлана бошлади. Ўзи эса ичкиликка берилиб кетди. Бу пайтда улар икки нафар фарзандли бўлиб, бири олти, бири беш ёшда эди. Ҳаётининг яхшиланишидан умидини узиб, ажралишга қарор қилган Шахноза, болаларини ўйлаб қолди. Ахир улар билан қаерга ҳам боради? Шу боис агар ажраладиган бўлса уй ўзига қилишини талаб қила бошлади. Қайнонаси кўрсакки, келиннинг аҳди қатъий. Уйдан ажралиб қолишини сездими, сотиб юборди. Тохир бу орада заводга ишга кирди. Кўп ўтмай улар завод томонидан берилган оилавий ётоқхонага қўчиб кетишди. Ҳаёт бир зайдла давом этаверди. Тохир эса ичкини ташлагани йўқ. Ўзи эса унинг калтаклашлариға қўнчиб ҳам кетди. Шундай пайтларда «балким тўйимиз сафар ойда бўлмаганида ҳаётимиз бу тарзда ўтмасмиди?» дея ўйга ҳам толади. Бу эса унинг юрагининг қат-қатига қўмилиб кетган тубсиз армонидир.

Ўй-хаёллар гирдобиди, рўзгор юмушлари билан андармон бўлиб, кеч кирганини ҳам сезмай қолибди. Шу пайт эшик тақиллаб қолди. Қараса ўғли билан қизи. Уларни кўргач кўнгли ёришиб, кайфиятини кўтаринкилик эгаллади. Чунки, ҳаётдаги энг катта бойлиги ҳам шуларку, ахир.

Соат 19-30. Бутун оила дастурхон атрофига жамул-жам. Овқатланишдан олдин байрам муносабати билан қадаҳ уриштирилган эру-хотин, болалари билан кечки овқатни тановул қилишга ўтишди. Бироздан кейин байрам билан табриклаш учун ён кўшнисиникига чиқиб кетган Тохир ярим соатлар ўтиб қайтиб кирганида, Шахноза унинг яхшигина маст бўлганлигини сездими. Бундан унинг кайфияти бузилган бўлса-да, ичида «заб эрим борда, байрам оқшомида дўстларини ҳам йўқлаб қўйишни ёддан чиқармайди» деб қўйди. Соат 22 ларда эру-хотин кўшни ётоқхонада яшовчи, оиланинг яқин дўсти Риммаларникига йўл олишди. Бу пайтда уникида Валя ва Сафиялар бор экан.

ЯНГИ ЙИЛ ОҚШОМИДА...

Римма Тохир билан Шахнозаларни ҳам очик чехра билан қутиб олиб, дастурхон атрофига таклиф қилди. Сўнгра бешаласи бир-бирини байрам билан қутлаб, графиндаги қизил винони ҳам ичиб тугатишди. Бир оз ўтириб уйга қайтишгач, болалари билан телевизор орқали намоиш этилаётган байрам дастурини томоша қилган бўлишди. Шу маҳал Гулноза исмли қўшни аёл байрам билан қутлаш учун уларникига кириб келди. Гулноза қўшнилари ошхонада ўйин-кулгу қилишгач уларнинг айтиб, уларни ҳам у ерга таклиф қилди. Кўпдан ажралмаслик учун Тохир Шахноза билан даврага йўл олди. У ерда бироз бўлишгач, Тохир қўшниси Абдуманнонникига кириб кетди. Ўйин-кулгу эса ҳамон давом этар эди. Шу сабабдан Шахноза байрам давраси янада қизиқарили ўтишини хошлаб, эри билан қўшнилариини чақирдиш учун Абдуманнонникига йўл олди. Қараса эри Илёс исмли киши билан ичиб ўтирибди. Эрининг бу даражада муккасидан кетиб ичкини кўриб, Шахнозанинг дили ғашланди. Бир қанча вақт ўтгандан сўнг Тохир, Абдуманнон ва Илёслар ҳам даврага келиб қўшилишди. Бир маҳал Шахнозанинг болалари келиб, соат тунгги 12 га яқинлашгачини айтиб, уйга чақириб қолди. Ҳамма ўз маконига тарқалди.

Уйга қайтиб кирган Шахноза байрам дастурхонини қайтадан тузашга тушди. Соат 24-00 да оила дастурхон атрофига келиб улгурган, оила бошлиғи Тохир эса оёқда тура олмайдиган маст эди. Шунга қарамай эру-хотин янги йилнинг кириб келганлигини нишонлаганча, қадаҳларни бир бир бўшата бошлашди. Бир маҳал уларникига Абдуманнон ва Илёс хотинлари билан кириб келишди. Улар бироз ўтириб чиқиб кетишганидан сўнг қўшни ётоқхонадан Римма Валя билан кириб қолди. Табиқий янги меҳмонлар ҳам дастурхонга таклиф қилиндилар...

Бир пайт Римма уларни Абдуманнонникига боришни т а к л и ф қилиб қолди. Бу

ичида чопиб кирган онанинг тўс-тўполони уйғотиб юборди. Уйку аралаш кўзларини жавдиратганча, нима бўлаётганлигини тушуна олмай довдираб қолган болакайлар, йиглаганча оналарига ёпишиб олишди. Ҳам алам, ҳам калтак зарбидан ҳали ўзига кела олмаган Шахноза нарсаларини тез-тез йиғиштираркан, гап орасида оталари билан урушиб қолганлигини айтиб, кетмокчи эканлигини қистириб кетди. Онанинг бу жавобини эшитган болалар ҳам табиқийки унга эргаша бошлашди. Шунинг устига уйга бир нималар деб гўлдираганича, оёғида зўрга турган Тохир кириб келди.

— Ким экан у бу уйдан кетадиган?

У шундай деганча, тўғри Шахнозанинг олдиға бориб, аямасдан дўппос-лай бошлади. Калтаклар зарбига чидай олмаган Шахноза ўзи сезмаган ҳолда яқинида турган бодринг тузланган 3 литрлик банкани олдию, эрининг бошиға туширди. Банка чил-чил бўлди. Шиша синигининг йирик парчаси Шахнозанинг бармоғини кесиб кетди. Зумда қий-чув

бошланди. Шовқинни эшитиб, қўни-қўшнилари ҳам тўпланди. Шахнозанинг қўшниси бўлмиш Муаззам исмли аёл, унинг қўлидан оқаётган қонни кўрдию, дарҳол ваннага олиб кириб, жароҳатни боғлаб қўйди. Римма эса унинг юзига сув сеппишга тушди. Шовқин бироз босилгандан сўнг қўшнилари эру-хотинга ўзларича насиҳат қилган бўлишди. Бу ҳолатдан хижолатда қолган Римма эса уларникига жанжал қилиш учун келмаганлигини айтиб, тезда ярашиб олишни илтимос қила-қила, Валя билан уларнинг болаларини етаклаганича 8-қаватда яшовчи Лолаларникига йўл олди. Бу пайтда Абдуманнон Тохирни етаклаб ётоқ бўлмасига олиб киришга улгурганди.

Бир маҳал нима бўлдию, Шахнозанинг қўзи унинг дахлизидидаги кўзгуг орқали қарши хонада ўтирган эрининг ақсига тушиб қолди. Йилга бир марта қутиладиган байрам оқшомида, қўни-қўшнилари олдида уятли, қўпол сўзлар билан ҳақорат қилингани етмагандек, калтак егани унинг юрагига ханжардек ботди. Бу ҳолатдан унинг баттар нафрати қўзиб, кўзларидан мунчоқ сингари ёшлар думалай бошлади. Тўғри, Шахноза эрининг мастлиғида жуда кўп калтак еган ва барчасини ичига ютиб келган. Аммо, бу галгиси... Бегоналар олдида ҳақоратлан-

ганини ўзича оёқ-ости бўлдим, дея ҳисоблаб, чўкур изтиробга тушган Шахнозанинг боя ичилган ичимлик таъсиридани, қўллари мушт бўлиб тугилди. Эс-хушини эса қимдир, четдан бошқара бошлади...

Атрофга аланг-жалаң боқаётган Шахнозанинг қўзи ошхона буюмлари турадиган жавоңдаги пичоққа тушди. У шахд билан ўрнидан турдию, тўғриға бориб пичоқни қўлиға олди ҳамда ўзи сезмаган ҳолда эри ўтирган хонаға кириб борди. Ўша лаҳзада Тохир Абдуманнон билан қарама-қарши ўтиришарди. Боши эгик ҳолатда ўтирган Тохир, Шахноза яқин келгандина, бошини секин кўтариб унга қаради. Бирок, ниҳоятда маст бўлганлиғи туфайли, ўзининг ҳар қандай инжиқликларига чидаб келаётган ўн беш йиллик турмуш ўртоғининг нигоҳидаги ҳақорини илғай олмайди. Шахнозани четдан бошқаришни ўз қўлиға олган бояғи, кўзга кўринмас куч, вақтдан унумли фойдаланмокчи бўлди, шекилли, телба қиёфасидаги аёлни ҳаммага ундади. Шахноза шамол тезлиғида эрининг кўкрағига «мана сенга» дея пичоқ санчди. Дунёнинг бу каби аянчли сир-синаотларидан беҳабар қўшниси Абдуманнон ўзи хоҳламаган ҳолда, бир неча лаҳзада содир этилган мудҳиш фожеанинг жонли гувоҳига айланди. Жон талвасида кўкрагини чангаллаган Тохир 4-5 қадам наридаги қараоватга ағанаб тушди. Қилғилиқни қилиб қўйган бўлса-да, аслида нималар бўлаётганини ҳалигача шуурига сиздира олмаган Шахноза дағдағ титраганча хонанинг ўртасида қотиб турар эди.

Аммо, бу ҳолат узоққа чўзилмади. Эрининг кўксидан сизиб чиқаётган қонни кўриб, унинг ақли жойига кела бошлади. Куч билан тугилган муштлари орасидаги пичоқ сирғалиб тушиб кетди. Шунинг баробарида, нима иш қилиб қўйганини англадию, хушини йўқотиш даражасига борди...

Не-не яхши ниятлар билан ёзилган байрам дастурхонига ёвузлик қора қўланкасини солиб ўтди. Натижада бир оила пароканда бўлди. Болалар бир вақтнинг ўзида ҳам ота, ҳам она меҳридан жудо бўлишди.

Дунё-и дун яралибдики, аёл эзгулик, меҳр-муҳаббат рамзи сифатида қуйилиб келинади. Ана шундай ҳилқат, аёллар салтанатининг бир вақилиси ўзи хоҳламаган, ихтиёрсиз ҳолатда қўлини қонга ботирди. Ўз эрининг қотилига айланди. Эҳтимол байрам дастурхонининг қиймати спиртли ичимлик билан ўлчанмаганида Шахноза қўлиға пичоқ олмасмиди?! Балки, эрининг феъл-атворини миридан-сиригача билган ҳолда унинг ўзи ҳам спиртли ичимлик истеъмол қилмаганида байрам тонгига азага айланмасмиди?! Ахир оилада тез-тез содир этилаётган нотинчликларга асосий сабаб, Тохирнинг ичкиликка ружу қўйганлиғи эди-ку?! Қолаверса, марҳум ҳам камроқ ичганида, ўз умрига зомин бўлмасмиди?! Шахнозанинг гўлдек умри 10 йил темир панжара ортида ўтмасмиди?! Қиссадан ҳисса шуки, Тохир билан Шахнозанинг фожеали қисмати қимларгадир ибрат бўлса, нур устига нур бўлур эди.

Олимжон ЭШБАКОВ,
Собир Раҳимов туман
прокурорининг ёрдамчиси,
Гулчехра САЙИДМУРОДОВА,
журналист

✓ KRIMINAL OLAM

нинг аъзолари Капониға тегишли бўлган спиртли ичимликлар ортлган юк машиналарини ўғирлаб кетишган ҳамда Капонининг бир неча барларини портлатиб юборишган. Капонининг асосий жангариларидан бири, «пулемёт» лақаби Жек Макгорн Мораннинг йигитлари куршовидан зўрга қочиб қутулганди. Шундан сўнг Капони Моранга уруш эълон қилади. Капонининг йигитларидан бири Моранга кўнғироқ қилиб, Капониға тегишли спиртли

бирок уларнинг аксарияти қамалмаган. Ниҳоят, 1930 йилда ФРБ бошлиғи этиб Эдвард Гувер тайинланди. Америка ҳуқуқи муҳофаза қилувчи идоралари мафия билан курашиш учун янги усуллар ишлаб чиқди. Бу усулга асосан мафиядагиларни қотилликда айблаш қийин бўлганлиги сабабли энди уларни кичик қонунбузарликларда айблаб қамаш йўлга қўйилди.

ШУНДАЙ усул қўлланиши сабабли 1929 йилда Аль Капони руҳсатномасиз қурол сақлашда айбланиб, 10 ой муддатга қамалди. Лекин мафия бошлиғи учун қамқонда ўтириш ишларни юритишга ҳеч қандай ҳалакат бермади. Капони қамқонда бемалол кимни хоҳласа қабул қилиб телефондан фойдаланиб, «сулола» ишларини давом эттириверди. Иккинчи мартаба жиноятчилар қироли 388 минг АҚШ доллари миқдориди солиқ тўловларидан бош тортгани сабабли судга чақирилди. Капонининг «чаққон» адвокатлари судьяни сотиб олмоқчи бўлишди, лекин бу режа амалга ошмади. Шундан сўнг улар суд хайъатини сотиб олишга киришадилар. Иш силлиқ кетаётгандай эди. Бирок суд мажлиси кўни судья негадир ҳайбат аъзоларини бошқаларига алмаштиради.

Ниҳоят, 1931 йил 22 октябрда суд хайъати Капониға нисбатан айблов ҳулосасини чиқаради ва шунга асосан судья гангстерни 11 йил муддатга озодликдан маҳрум қилади. Биринчи галдагидек Капони маҳаллий қамқончалардан бирда ўтириб, жиноий амалиётини бошқаришда давом эттаверди. Аммо уни Атлантадаги федерал қамқонхонага олиб ўтишганидан сўнг унинг ахволи ёмонлашди. 1934 йилда эса унинг ташқи дунё билан алоқаси умуман бўғиб қўйилди. Капони Алкатрас оролидаги шу ном билан юритилувчи машҳур қамқонхонага олиб ўтишди. Шундан кейин Капонининг мафия қироли сифатидаги фаолияти яқунланди. Қамқонда Аль Капонининг ҳурмати бошқа маҳбۇслар томонидан жойига қўйиб келинардди. Лекин уни фаррош этиб тайинлашгандан сўнг барча уни устидан қилиб «шавбра ушлаган босс» дея қақира бошлашди. Қўнлардан бир кун Капони маҳбۇслар томонидан уюштирилгандан галаёнда ишторқ этишдан бош тортади.

Бунинг учун унга қайчи билан тан жароҳати етказилади. Аль Капонининг хотираси кирди-чиқди бўлиб, соғлиғи ҳам анча оғирлашди. Медицина ташҳиси Капонида сифилис касаллигининг оғир кўринишини аниқлайди. 1939 йилда шу дард туфайли унда фалажлик асоратлари сезила бошлади. Шу сабаб у муддатидан илгари озодликка чиқарилади. Умрининг сўнгги йилларини Капони Флоридадаги уйда ўтказди. «Боссларнинг босси» деб ном олган гангстер 1947 йил 25 январда инфаркт сабабли ҳаётдан кўз юмади.

КАТОЛИКЛАРГА ҳосурф-одатга асосан у ўлими олдидан барча сирларини ошкор қилиши лозим эди. Лекин Капони ҳаётидаги сирларини айта туриб, буйруғига биноан ўлдирилган юзлаб ва ўз қўли билан ўлдирган 40 нафар кишини охириги сўзларини эслай олдим, йўқми, ҳеч ким билмайди. Капони Чикагодаги Монт Оливек қабристонига дафн этишди. Лекин гангстерлар қиролнинг қабрини кўришга келаётган юзлаб туристлар дастидан Капони оиласи жасадни бошқа мазорга кўчиришга мажбур бўлдилар.

Чет эл матбуоти хабарлари асосида Ж.МАХСУМОВ тайёрлади

ичимликлар ортлган юк машиналарини ўғирлаганлигини айтиди. Моран унга машиналарни олиб бориши керак бўлган манзилни тушунтиради. Мораннинг йигитлари машиналарни қабул қилишга келганларида уларга даҳшатли тузоқ тайёрланган эди. Капонининг жангарилари тузоққа тушганларни ваҳшийларча ўлдиришди.

Мораннинг ўзи учрашувга кеч қолгани сабабли омон қолди. Аммо шундан сўнг Капонининг нимага қодир эканлигини тушунган Моран мамлакатдан бош олиб чиқиб кетди. У ҳақида ҳеч ким ҳеч нарса эшитмади.

КАПОНИНING «империяси» ҳар йили унга 60 млн. АҚШ доллари миқдориди фойда келтирарди. Унинг Флоридадаги ва Чикагодаги ҳашаматли уйлари доимо ўнлаб жангарилар томонидан қўриқланарди. У яшайдиган меҳмонхоналарда Капони учун махсус мўлжалланган кириш-чиқиш жойлари бўлган. «Метрополь» ва «Лексингтон» меҳмонхоналарида у учун доимо 50 тадан хона сотиб олинган эди. Капонининг рафиқаси, ирландиялик Мэй мафиозларнинг қондасига биноан ундан узокда яшарди. Капонининг ўнлаб жазмалари бўлиб, уларнинг барчаси унга тегишли ишратхоналарда ишлаган.

Уша пайтдаги иқтисодий кризис ва Уолл-стритда ўз берган инқироздан сўнг Капони жамият ҳурмати қозониш мақсадида ишисизлар учун мўлжалланган бепул ошхоналар жорий қилади. У матбуотни пора орқали сотиб олишни йўлга қўйган биринчи жиноятчилардан ҳисобланади. Капонининг оммавий алоқалари бўйича маслаҳатчиси бўлиб ишлаган «Чикаго трибюн» газетасининг муҳбири Жек Лингл деярли ҳар кўни у ҳақида мақтов мақолаларни уюштирарди. Лингнинг расмий маоши ҳафтасига 65 АҚШ доллари эди. Лекин Капони оладиган норасмий фойдаси йилига 60 минг доллари ташкил қиларди. Лингл 1930 йил 9 июнда Капониға қарши ҳужжатлар йиғиш мақсадида ФРБ агентлари томонидан учрашувга чақирилади. Уша кўни Лингл учрашувга етиб бормайди. У отиб ўлдирилади. Чикаго жиноят оламида Капонининг 14 йиллик ҳукмронлиги мобайнида мафия томонидан 700 тадан ортиқ қотиллик содир этилади. Шулардан 400 таси шахсан Капонининг буйруғи билан амалга оширилган. 17 нафар профессионал ёнланма қотиллар жиноятда айбланганлар,

Инсоният ўз тарихида қўллаб машҳур жиноятчиларни кўрган. 20-асрда яшаб ўтган Альфонс Форелла Капони ҳам шундайлар қаторига киради. Кўпчилик уни исмидан кўра лақаби орқали яхши танийди. Аль Капони номи билан жиноят оламида танилган италиялик гангстер 1899 йил Неаполда туғилган, лекин бошқа манбаларда келтирилишича, у 1895 йилда Кастеламарода дунёга келган.

1909 йил Капонининг оиласи кўпчилик италияликлар сингари бахтли ҳаёт кечирish умидида Нью-Йоркка келади. Капониларнинг тўнғич ўғли Ричард меҳнатсеварлиги туфайли бегона шаҳарда иш топиши қийин бўлмади. У Нью-Йорк полициясига ишга қабул қилинди. Аль Капоне ҳам Бруклиндаги қассобхоналардан бирда тинчгина ишлай бошлади. Лекин орадан кўп вақт ўтмай эпчил йигитни кичик жиноий тўда ўзига жалб қилади. Шундай қилиб, яхши ҳаёт кечирishнинг енгил йўлини танлаган Аль ақасининг соҳасига қарама-қарши соҳанинг намонядасига айланади. Жиноий тўдада Капони ҳўрмат ошиб борди. Унинг кўркмаслиги, чаққонлиги ва ҳар қандай вазиятдан қичиб кета олиши тўданинг профессионал қотилга айланишига ёрдам берди. Биринчи вазифа, яъни жиноятчиларга улуш тўлашдан бош тортгани туфайли жиноятчиларга улуш тўлашдан бош тортгани туфайли хитойлик ресторан директорининг ҳаётига нукта қўйиб Капони томонидан муаммосиз бажарилиди.

Уша даврда Чикагода «сицилия иттифоқи»га (италиялик жиноий гуруҳлар иттифоқи) президентлик учун кураш кетаётган эди. Франк Айелло иттифок бошлиғи Катта Жим Колосимони ва одамларини ўлдириб, унинг ўрнига Жонни Торриони ўтказиб қўйди. 1920 йилнинг ўрталарида иттифок бошлиғи Жонни Торрио ва Франк Айелло жиноят оламида обрўси ошиб бораётган, катта давраларда номи тез-тез тилга олинадиган Капони Чикагога таклиф қилишди. Олдинга интилишда ҳеч нарсани ўзига тўсқ деб билмайдиган Капони Чикагога ҳам тез вақт ичида ўз мақсадиға эришди. Торрио уни ўзига ёрдамчи этиб тайинлади. Спиртли ичимликларнинг ноконуний олди-сотдиси энди Капониға топширилди.

ЭСПАРИТ ўтамуз, ўша даврда АҚШда «сухой закон», яъни спиртли ичимликларга чек қўйиш қонунини амалда эди. Капони ўз вазифасини бажара туриб, атрофиға ишончли одамларни йиғиб, янги жиноий гуруҳ тузди. Уша пайтлар гангстерлардан ташкил топан «сицилия иттифоқи» ёланма қотиллар касбини ривожлантириб юборди. 30-йилларга келиб мафия етакчилари орасида ҳатто «Ёнланма қотиллар корпорацияси» тузилди. Жиноят оламида ўлим жазосини амалга оширувчи қотиллар ўзлари ишлаб чиққан махфий қонунга қаттиқ амал қилардилар. 40-йилларга келиб полиция томонидан ушланган базми қотиллар тергов жараёнида махфий тизим ҳақида маълумотлар бера бошлашди.

Мутахассисларнинг ёзишларига қараганда, мажбур маълумотлар орқали мафиянинг бутун мамлакатга тарқалган, мустаҳкам

шаклланган қотиллик индустриясининг сирлари очилди. Яхши ишлаб чиқилган механизмга асосан корпорация қотиллари ҳеч қандай из қолдирмасдан ва ўта аниқлик билан ҳаракат қилардилар. Қотиллар корпорациясининг тузилишиға 1929 йилда Атлантик-Ситида ўтказилган жиноят олами етакчиларининг учрашуви сабаб бўлди. Бу учрашувда Аль Капони, Жо Торрио, Лаки Лючиано, Датч Шульц каби мафия бошлиқлари иштирок этишди.

Учрашувда тузилган қотиллар корпорацияси ва қабул қилинган махфий қонун жиноий гуруҳлар орасида тинчликни сақлашга ҳизмат қилиши керак эди. Ушбу қонунга биноан гуруҳ бошлиқларига гуруҳ аъзолари устидан тўлиқ ҳукмронлик берилган. Бошлиқлар қўл остидаги инсоннинг яшаши ёки яшамаслигини ҳам ҳал қиларди. Лекин бошқа гуруҳ аъзолари устидан ҳеч қандай ҳукм чиқара олмасди. Бундай ҳолатлар буйича жиноий синдикат бошлиқларига мурожаат қилиш шарт эди. Синдикат бошқа аъзолар билан биргаликда мажбур ҳолатни муҳокама қилиб, масаласи ҳал қилинаётган жиноятчи устидан ҳукм чиқарарди. Синдикат муҳокамасига топширилган масалаларнинг деярли барчаси ўлим жазоси билан яқунланарди. Ўлим жазосини эса корпорациядаги қотиллар гуруҳидан бири амалга оширарди.

БУ БОРАДА топширилган ишларни доимо камчиликларсиз бажаргани туфайли «Бруклин иттифоқи» номи қотиллар гуруҳига кўп мурожаат қилинарди. Аль Капони Чикаго жиноят оламининг бошлиғи этиб тайинлангани билан ўз душманларини қириб ташлаш ҳақида буйруқ беради. Унинг буюртмасига асосан шахсий «Кадиллак» маркали, оғирлиғи 3,5 тонна келадиган, ўқ ўтказмас ойналар билан жиҳозланган машина келтирилади. Аль Капони жиноий гуруҳлаб, билан олиб борган курашга берилиб кетганидан ҳатто ўзининг дўсти ва устози Франк Айеллоға қарши уруш бошлайди. Айеллонинг тўдаси жангарилар армиясига эга эди. Лекин бу армия Капонининг йигитларига тенг кела олмади. Франк ва унинг бир неча ака-укалари ваҳшийларча ўлдириб юборилди.

Айеллонинг жон сақлаб қолган оила аъзолари Капонидан ҳасос олиш мақсадида 22 ёшли Жузеппе Жанта исмли (лақаби «сакраётган бақа») профессионал қотилни ёллади. Бу ишни амалга ошириш учун Капони гуруҳи аъзоларидан Альберта Ансельми ва Жон Скализени катта пул эвазига ўзларига оғдириб қилишди. Доимо Капони-сидан чиққан Капонида заррача шайқат йўқ эди. Бун 1929 йилдаги машҳур қирғиндан сўнг барча яхши тушуниб олганди.

Капони ниманидир сезаётгандек катта давралардан бирда ёрдамчиси Франк Риони ҳаммининг кўзи олдида ҳақорат қилиб дўппослайди. Рио билан олдиндан келишиб олиб уюштирилган бу кичик саҳна сирли вазиятга ойдинлик киритади.

ПРОФЕССИОНАЛ қотил Жанта ўша кўниёқ ҳақоратланган Риоға ўз ёрдамини таклиф қилади. Рио Жанта билан сотқинлигининг ва ҳўжянидан ўқ олишининг нарҳини анча келишади. Суҳбат тугаши билан у Капонининг ҳўзуриға бориб бор гапни айтиб беради. Капони жаҳл устида бриллиант узуклар тақилган бармоқлари билан гавана сигарасини майда-майда қилиб ташлайди. Албатта, у бу билан чеклангани йўқ. Капони унга ўлим жазосини тайёрлаб қўйган уччала душманини ва барча сицилиялик жиноий гуруҳлар раҳбарларини Рио орқали «Оберж де Гаммонд» ресторанининг алоҳида хонасига тушликка таклиф қилади. Уюштирилган шохона зиёфатда Капони овқатланмаётган меҳмонларға нафрат билан қараб ўтирарди. У вино қўйилган қадаҳни кўтаря туриб, меҳмонларға қарата сўз бошлайди:

— Сенға Жузеппе, узок умр, сенға Альберт, ва албатта, сенға Жон, барча бошлаётган ишларингизда омад тилаймэн.

Стол атрофидагилар ҳам унга жавобан:

— Сенға ҳам барча ишларингизда омад ёр бўлсин, Аль, — дейишади.

Ширақайф меҳмонлар ўзларини орқаға ташлаб секин костюмларини еча бошлашди. Миллий қўшқлар айтила бошлади. Капони яна қўлиға қадаҳини олиб, столнинг нарғи бошида ўтирган уч киши номиға қадаҳ сўзи айтиб, бирданига қадаҳдаги ичимликни уларнинг башараларига сеппиб юборади ва қадаҳни ерга уриб чилпарчин қилади. Сўнг уччаласига қараб:

— Аблахлар, мен сенларни шу ерда еган овқатларингизни қушишға мажбур қиламан! Сенлар сенларни боқаётган дўстингизни сотдиларинг, — дея уларға ташланади. Франк Рио ва Жек Макгорн сотқинларға тўппонча ўқталадилар.

СОТҚИНЛАРНИ стулга боғлаб қўйишгандан сўнг зиёфатға йиғилганларнинг кўзлари олдида даҳшатли саҳна бошланди. Капони қўлиға бейсбол дастасини олди. Биринчи зарба Скализенинг елкасига тушди. Ҳар бир зарбадан кейин чиқаюлқ иблисининг важоҳати ошиб борарди. Ҳар томонға сачраётган қон томчиларидан Капони завқланарди. Калтак остида қолганлар эса раҳм-шайқат сўраб ёлворишарди. Лекин одам қиёфасидан чиққан Капонида заррача шайқат йўқ эди. Бун 1929 йилдаги машҳур қирғиндан сўнг барча яхши тушуниб олганди.

ЎШАНДА Багс Моран гуруҳи-

23456